

č. 3-2016

MESIAČNÍK O FILMOVOM ŽIVOTÍ NA SLOVENSKU

WWW.FILMSK.SK

film.sk

CENA 1 €

ROZHOVOR

► Vladimír Holloš

TÉMA

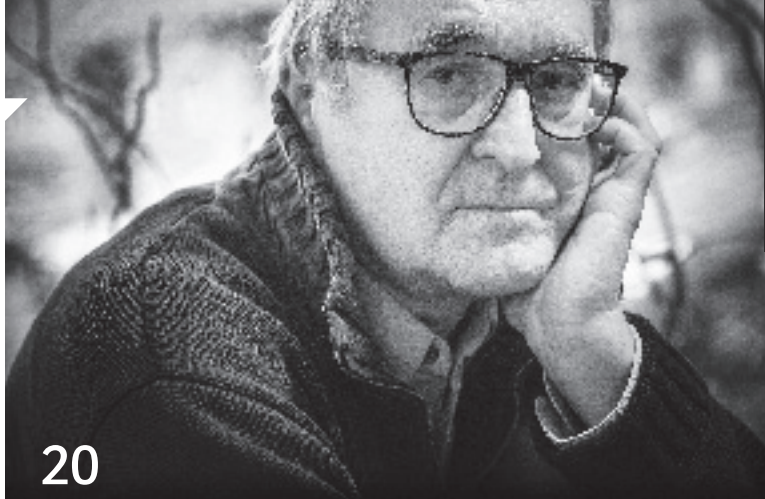
► Filmová distribúcia 2015

NOVINKY

► Agáva

► Červený kapitán

► Ťažká voľba

20

16

18

Nina Šilanová,

filmová publicistka, dramaturgička FK Pocity a Kina Tabačka

Je hanbou samospráv (nie ľudí), že dve najväčšie mestá na „východnom pobreží“ nemali donedávna svoje kamenné kiná (jedno z nich ho nemá doteraz) a dostatočný priestor na prezentáciu hodnotných filmových diel. Preto som veľmi rada, že v Košiciach sa vďaka enormnému úsiliu občianskeho združenia Cinefil podarilo znovu oživiť kino Úsmev. Po dlhom boji získalo nakoniec od mesta nádherný priestor kina, ktoré práve rozbieha svoju činnosť. Rovnako ma teší, že paralelne s Úsmevom vzniklo v Košiciach ešte jedno malé klubové kino v Tabačke Kulturfabrik, najväčšom nezávislom kultúrnom centre na Slovensku. Podobne je to aj v Prešove, kde už piaty rok funguje Kino Pocity. Jeho jedinou nevýhodou je, že si stále hľadá vlastný priestor. Aj pre absenciu kamenného kina (alebo neochotu zo strany prevádzkovateľov „posledného mohykána“, z ktorého sa nestalo fitnesscentrum či obchod s nábytkom) sa Kino Pocity stalo nechtiac kočovným kinom, neustále meniacim miesto svojho pôsobenia. Napriek ťažkým podmienkam má silnú členskú základňu, stúpajúcu návsťenosť a tím ľudí, ktorí považujú prevádzkovanie filmového klubu za svoje poslanie. Ďalším výrazným filmovým klubom na východe je kino Iskra v Kežmarku. Funguje síce v menšom meste, ale vďaka aktivite ľudí, ktorí sa oň starajú, je zdigitalizované, má ucelenú dramaturgiu a na projekciách sa často zúčastňujú aj samotní tvorcovia. Štatistika návštevnosti všetkých týchto kín nasvedčuje, že aj diváci na východe majú stále záujem o intímnu atmosféru filmových klubov a dávajú prednosť snímkam podnecujúcim estetické a kritické myslenie.

Z mnohých strán počúvam skeptické názory na to, či je preštahovanie Art Film Festu do Košíc šťastným krokom. Viem sa vcítiť do obáv návštevníkov „ďalekého západu“ a chápem aj to, že takéto veľké sťahovanie nemusí prejsť hladko. Košice sa však po roku 2013 výrazne zmenili, nielen s pribúdajúcim počtom kultúrnych a gastronomických stánkov, ale aj myslením ľudí, ktorí to nevdali, neodišli preč, profesijne vyrástli, poučili sa z vlastných chýb a vybudovali tu niekoľko pozoruhodných miest. Chceli zmenu a tú aj urobili. ▲

SI
MYSLÍM

- 03 MYSLÍM SI
- 04–06 KALENDÁRIUM
- 07–08 KALENDÁRIUM: 23. Febiofest
- 09–13 PREMIÉRY v kinách
- 14–15 NOVINKY: Agáva podľa Ondreja Šulaja
- 16–17 NOVINKY: Červený kapitán podľa Michala Kollára
- 18–19 NOVINKY: Ťažká voľba podľa Zuzany Piussi
- 20–23 ROZHOVOR: Vladimír Holloš
- 24–25 TÉMA: Filmová distribúcia na Slovensku v roku 2015
- 26–27 RECENZIA: Saulov syn podľa Lászlóa Nemesa
- 28–29 RECENZIA: V pivnici podľa Ulricha Seidla
- 30 FILMOVÉ PUBLIKÁCIE: Úskalia a slasti jazyka
- 31 DVD NOSIČE
- 32–33 FILMOVÉ PUBLIKÁCIE / ČO ROBIA
- 34–35 AKTUÁLNE: Ivan Stadtrucker o knihe Dejiny slovenskej televízie
- 36 AKO ĎALEJ, ABSOLVENT?
- 37 Správy Z FILMOVÉHO DIANIA
- 38–39 AKO VZNIKÁ FILM
- 40–41 OHĽASY: 66. Berlína
- 42 OHĽASY: 45. MFF Rotterdam
- 43 PROFIL: Vlado Müller
- 44 IN MEMORIAM: Vladimír Dubecký
- 45 SVET SPRAVODAJSKÉHO FILMU: Týždeň vo filme
- 46 TIPY Mesiaca: Kino Lumière
- 47 VÝROČIA / Správy Z FILMOVÉHO DIANIA
a uzávierky na granty a podporné programy
- 48 STALO SA ZA 30 DNÍ / Klapka.sk a Kino Lumière

Film.sk
Mesačník o filmovom dianí na Slovensku (17. ročník)
Vydavateľ:
Slovenský filmový ústav
Adresa redakcie:
Film.sk / Slovenský filmový ústav
Grösslingová 32 / 811 09 Bratislava
TEL.: 02/57 10 15 25
FAX: 02/52 73 32 14
E-MAIL: film.sk@sfu.sk
Šéfredaktor:
Daniel Bernát
Redakcia:
Zuzana Sotáková
Redakčná rada: Peter Dubecký
generálny riaditeľ SFÚ
Alexandra Strelková
riaditeľka NKC – SFÚ
Marián Brázda
vedúci edičného oddelenia SFÚ
Miroslav Ulman
odborný referent Audiovizuálneho
informačného centra SFÚ
Simona Nötová-Tušerová
tlačová tajomníčka SFÚ
Štefan Vraštiak
tajomník KFN SSN
Andrea Biskupičová
vedúca predajne Klapka.sk
Jazyková redakcia:
Jaroslav Hocheľ
Design & grafická úprava:
p & j
Tlač: Dolis, s. r. o.
Uzávierka čísla 3/2016:
25. 2. 2016
Snímka na titulnej strane:
Agáva – TRIGON PRODUCTION
Film.sk vychádza s podporou MK SR.
ISSN 1335 – 8286

Názory redakcie sa nemusia zhodovať s názormi prispievateľov.

Akékoľvek rozmnožovanie textu, fotografií, grafov vrátane údajov v elektronickej podobe len s predchádzajúcim písomným súhlasom vydavateľa.
© Slovenský filmový ústav

► FILMOVÉ PODUJATIA NA SLOVENSKU

■ BRATISLAVA – KINO LUMIÈRE

► www.aic.sk/kinolumiere, www.navstevnik.sk

18 / FEBRUÁR – 15 / MAREC
88. Oscary 2016*Osem hrozných* (r. Q. Tarantino), *Dánske dievča* (r. T. Hooper), *Most špiónov* (r. S. Spielberg), *Izba* (r. L. Abrahamson), *Saulov syn* (r. L. Nemes), *Carol* (r. T. Haynes), *Brooklyn* (r. J. Crowley), *Stávka na neistotu* (r. A. McKay), *Revenant: Zmŕtvychvstanie* (r. A. G. Iñárritu)**1 – 5 / 7 / 9 / 13 / 16 / 24 / 27 / 29 / MAREC** ► 16.30, 17.00, 18.15**Vlado Müller***Obžalovaný* (r. J. Kadár, E. Klos, 1964) + lektorský úvod: Adam Straka, *Zvony pre bosých* (r. S. Barabáš, 1965), *Kristove roky* (r. J. Jakubisko, 1967), *Génius* (r. Š. Uher, 1969), *Smrť šitá na mieru* (r. M. Hollý, 1979), *Tušenie* (r. P. Solan, 1982), *Mŕtvi učia živých* (r. M. Hollý, 1979) + lektorský úvod: Erik Binder, *Galoše šťastia* (r. J. Herz, 1986), *Signum laudis* (r. M. Hollý, 1980) + lektorský úvod: Jakub Lenčoš, *O sláve a trávě* (r. P. Solan, 1984) + lektorský úvod: Mária Demečková, *Zvony pre bosých* (r. S. Barabáš, 1965), *Kristove roky* (r. J. Jakubisko, 1967)**1 – 2 / MAREC** ► 20.15**Film & literatúra***Fantóm Londýna* (r. R. Mamoulian, 1931), *Doktor Jekyll a pán Hyde* (r. A. Orlov, 1985)**3 – 4 / MAREC** ► 20.15**Hommage: Ettore Scola***Vášeň lásky* (1981), *Tančiareň* (1983)**5 – 10 / 12 – 13 / MAREC** ► 20.15**Dozerat' a trestat'***Keby...* (r. L. Anderson, 1968), *Kes* (r. K. Loach, 1969), *Mladý Törless* (r. V. Schlöndorff, 1966), *Medzi stenami* (r. L. Cantet, 2008), *Brazil* (r. T. Gilliam, 1985), *Proces* (r. O. Welles, 1962), *THX 1138* (r. G. Lucas, 1971), *Saló alebo 120 dní Sodomy* (r. P. P. Pasolini, 1975)**5 – 12 / MAREC** ► 18.00**23. České levy 2016***Stratení v Mníchove* (r. P. Zelenka), *Kobry a užovky* (r. J. Prušinovský), *Domácí péče* (r. S. Horák), *Vlna vs. breh* (r. M. Štrba), *Sedem zhavranelých bratov* (r. A. Nellis)**6 / 8 / 10 / 13 / 15 / MAREC**

► 18.00, 18.15

Výročia osobností: Gustáv Valach*Trio Angelos* (r. S. Barabáš, 1963), *Drak sa vracia* (r. E. Grečner, 1967), *Kto odchádza v daždi...* (r. M. Hollý, 1974), *Penelopa* (r. Š. Uher, 1977) + lektorský úvod: Martin Adam Pavlík, pásmo dokumentárnych filmov
Výročia: Gustáv Valach**8 / MAREC** ► 20.30**Music & Film****Eric Clapton: Live at the Royal Albert Hall – Slowhand at 70****11 / MAREC** ► 18.15, 20.15**Double Bill***Rozhovor* (r. F. F. Coppola, 1974), *Ucho* (r. K. Kachyňa, 1970)**12 / MAREC** ► 17.30**Výročia osobností: Vladimír Holloš**Pásmo krátkometrážnych dokumentárnych filmov
► Rozhovor s V. Hollošom čítajte na stranách 20 – 23.**13 / 27 / MAREC** ► 16.30**Detská filmotéka***Galoše šťastia* (r. J. Herz, 1986), *Kráľ a vták* (r. P. Grimault, 1980)**14 / 28 / MAREC** ► 18.15**Kratasy z archívu: Filmové diptychy***Príbeh Jána Kováča, Pribetská jar, Prvá brázda, Zaslúbená zem, Vlado, Marienka, Jojo, starý otec, Príbeh Vlada, Marienky a Joja* (1950 – 1986)**14 – 16 / 24 – 31 / MAREC** ► 20.15**Andrzej Wajda***Kanály* (1957), *Popol a diamant* (1958), *Láska v dvadsiatich rokoch* (r. rôzni, 1962), *Všetko na predaj* (1969), *Krajina po bitke* (1970), *Brezový háj* (1970), *Zaslúbená krajina* (1975), *Hranice tieňa* (1976), *Človek z mramorru* (1976), *Slečny z Vlčian* (1979), *Dirigent* (1980)**16 / MAREC** ► 17.00, 18.45**Polia vlčieho maku***Signum laudis* (r. M. Hollý, 1980) a krátkometrážne dokumenty venované I. svetovej vojne: *Len lístok poľnej pošty* (r. P. Solan), *Slovinci vo vojne 1914 – 1918* (r. B. Grlja)**25 – 26 / MAREC** ► 18.15**Výročia osobností: Miroslav Horňák***Noc s mačkou* (1970), *Údolie večných karaván* (1968)**28 / MAREC** ► 18.00**Svrák – všetko najlepšie!***Obecná škola* (1991)**30 – 31 / MAREC** ► 18.15**Výročia osobností: Anton Šulík***Všetko čo mám rád* (r. M. Šulík, 1992) + lektorský úvod: Petra Sedláková, *Kára plná bolesti* (r. S. Párnický, 1985) + lektorský úvod: Marcel Šedo

■ BRATISLAVA – A4 – PRIESTOR SÚČASNEJ KULTÚRY

► www.a4.sk

1 / MAREC ► 20.00**KineDok: Jama**

Premietanie filmu Jiřího Stejskala

2 / MAREC ► 20.30**Premiéra filmu *Balada o Tereze a Šimonovi***

Premiéra snímky režiséra Martina Hnáta + uvedenie jeho krátkych filmov. ► O M. Hnátovi čítajte na strane 36.

6 – 7 / MAREC ► 20.00**Ejzenštejn²***Ejzenštejn v Guanajuate* (r. P. Greenaway), *Utiecť z Rígy* (r. D. Simanis)**15 / MAREC** ► 20.00**Experimental: 88 : 88****29 / MAREC** ► 18.30, 20.00**Ženy filmu***Nepatrím nikam – Filmy Chantal Akerman* (r. M. Lambert), *Almayerovo šialenstvo* (r. Ch. Akerman)

■ BRATISLAVA – KC DUNAJ

► www.kcdunaj.sk

1 / MAREC ► 20.00**KinoKult***Sedem* (r. D. Fincher, 1995)**9 / MAREC** ► 20.00**Večer najväčších filmových chýb**

■ TRNAVA – A4 – BERLINER DKP

► www.malyberlin.sk

2 / MAREC ► 19.00**iShorts: Krátke filmy nominované na Oscara 2016**

■ KOŠICE – TABAČKA KULTURFABRIK

► www.tabacka.sk

6 / MAREC ► 19.00**Akceptácia** (r. J. Matoušek)**8 / 13 / 15 / MAREC** ► 19.30**Zaostrené na... Dánsko***Blikajúce svetlá* (r. A. T. Jensen, 2000), *Mäsiari* (r. A. T. Jensen, 2003), *O kuratách a ľuďoch* (r. A. T. Jensen, 2015)**20 / MAREC** ► 19.30**KineDok: Jama**

■ PREHLIADKY A FESTIVALY NA SLOVENSKU

25 / FEBRUÁR – 12 / MAREC**Prehliadka japonského filmu**

(BRATISLAVA – KINO Klap)

After the flowers (r. K. Nakaniši), *Bosý gén* (r. M. Mori), *Šťastný let*, *Waterboys*, *Swing girls* (r. Š. Jagučí)

► www.sk.emb-japan.go.jp

2 – 5 / 17 – 18 / MAREC**Japonský filmový festival**

(BRATISLAVA – KINO LUMIÈRE, KOŠICE – KINO ÚSMEV)

Tancujúci Karate Kid (r. C. Kišimoto), *Kráľ ospravedlnení* (r. N. Mizuta), *High Kick Angels* (r. K. Jokojama), *Kanzaburo* (r. C. Macuki)

► www.sk.emb-japan.go.jp

5 / MAREC**15. festival Hory, cesty, ľudia 2016**

(BÁNOVCE NAD BEBRAVOU – MSKS)

► www.kstbanovce.sk

10 – 16 / MAREC**Crème de la crème**

(18 SLOVENSKÝCH KÍN)

► O prehliadke čítajte na strane 37.

► www.filmeurope.sk

17 – 23 / MAREC
29 / MAREC – 10 / APRÍL
23. Febiofest

(BRATISLAVA – KINO LUMIÈRE, KINO MLADOST', FOAJÉ, KINO Klap
 VŠMU, ARTKINO ZA ZRKADLOM / BANSKÁ BYSTRICA, KEŽMAROK,
 KOŠICE, LEVICE, MARTIN, PREŠOV, PRIEVIDZA, TRENCÍN, TRNAVA)
 ▶ O festivale čítajte na stranách 7 – 8.
 ▶ www.febiofest.sk

▶ PODUJATIA SLOVENSKEHO FILMU V ZAHRANIČÍ

18 / FEBRUÁR – 5 / APRÍL
Festival Expedičná kamera,
221 miest (ČESKO, SLOVENSKO)
 Suri (r. P. Barabáš) ▶ www.hedvabnastezka.cz

19 / FEBRUÁR – JÚN
Buntownicy Kamery – prehliadka filmov
československej novej vlny,
Varšava, Vroclav (POLSKO)

322 (r. D. Hanák), *Deň náš každodenný* (r. O. Krivánek),
Kristove roky (r. J. Jakubisko), *Kým sa skončí táto noc*
 (r. P. Solan), *Obrazy starého sveta* (r. D. Hanák), *Panna*
zázračnica (r. Š. Uher), *Slávnosť v botanickej záhrade*
 (r. E. Havetta), *Slnko v sieti* (r. Š. Uher), *Vtáčkovia, siro-*
ty a blázni (r. J. Jakubisko), *Prišiel k nám Old Shatter-*
hand (r. D. Hanák)
 ▶ www.kinonh.pl

26 / FEBRUÁR – 3 / MAREC
Spirit of Fire, Chanty-Mansijsk (RUSKO)
 Eva Nová (r. M. Škop)

3 – 9 / MAREC
MFF Guadalajara (MEXIKO)
 Ja, Olga Hepnarová (r. P. Kazda, T. Weinreb)
 ▶ www.ficg.mx

7 – 13 / MAREC
Týždeň zahraničných filmov FICEP,
Paríž (FRANCÚZSKO)
 Koza (r. I. Ostrochovský)

7 – 16 / MAREC
18. MF dokumentárnych filmov o ľudských
právach Jeden svet, Praha (ČESKO)
 Toto nie je hra (r. D. Jursa), *Tak ďaleko, tak blízko* (r.
 J. Vojtek) a *Exkurzie alebo História súčasnosti* (r. J.
 Gogola) ▶ www.jedensvet.cz

8 – 13 / MAREC
Kosmorama – MFF Trondheim (NÓRSKO)
 Eva Nová (r. M. Škop) ▶ kosmorama.no

10 – 20 / MAREC
20. MFF Sofia (BULHARSKO)
 Čistič (r. P. Bebjak), *Ja, Olga Hepnarová* (r. P. Kazda,
 T. Weinreb) ▶ www.siff.bg

14 – 19 / MAREC
Festival International du Film d'Aubagne
 (FRANCÚZSKO)
 Čistič (r. P. Bebjak) ▶ aubagne-filmfest.fr

17 – 25 / MAREC
23. Febiofest, Praha a ďalšie mestá (ČESKO)
Drak sa vracia (r. E. Grečner), *Eva Nová* (r. M. Škop),
 Čistič (r. P. Bebjak), *Stanko* (r. R. Boroš), *Ja, Olga Hep-*
narová (r. T. Weinreb, P. Kazda), *Červený pavúk* (r. M.
 Koszačka), *Vražedné historky* (r. J. Bubeníček)
 ▶ www.febiofest.cz

21 – 27 / MAREC
9. MF dokumentárnych filmov
o ľudských právach One World,
Bukurešť (RUMUNSKO)
Felvidék – Horná zem (r. V. Sárkány, predtým Plančí-
 ková) ▶ www.oneworld.ro

21 / MAREC – 4 / APRÍL
40. MFF Hongkong (ČÍNA)
 Ja, Olga Hepnarová (r. P. Kazda, T. Weinreb)
 ▶ www.hkiff.org.hk

30 / MAREC – 10 / APRÍL
MFF Cleveland (USA)
 Eva Nová (r. M. Škop)
 ▶ www.clevelandfilm.org

31 / MAREC – 14 / APRÍL
31. MFF Vilnius, Kino Pavasaris (LITVA)
 Eva Nová (r. M. Škop), *Strach* (r. M. Blaško), *Záhrad-*
níci (r. M. Fornay), *Ja, Olga Hepnarová* (r. P. Kazda,
 T. Weinreb), *Rodinný film* (r. O. Omerzu)
 ▶ www.kinopavasaris.lt

(REDAKCIA NEZODPOVEDÁ ZA ZMENY V PROGRAME PODUJATÍ!)
 ▶ **Zuzana Sotáková**

Za autorským a klubovým filmom

▶ Zuzana Sotáková

Druhá polovica marca sa bude niesť v znamení 23. ročníka Febiofestu, ktorý sa tento rok mení na medzinárodný festival filmových klubov. V Bratislave sa bude konať od 17. do 23. marca v kinách Lumière, Klap, Mladost', Foajé a v Artkine za zrkadlom. Z hlavného mesta poputuje od 29. marca do 10. apríla do ďalších miest, konkrétne do Banskej Bystrice, Kežmarku, Košíc, Levíc, Martina, Prešova, Prievidze, Trenčína a Trnavy. Návštevníkov čaká viac ako stovka filmových diel v desiatich sekciách. A pripravené sú aj predpremiéry slovenských snímok.

„Tohtoročný festival bude počtou klubovej kinematografie, a to nielen súčasnej, ale aj archívnej. Zacieľenie na ‚filmový klub‘ nám umožňuje predstaviť divákovi aj samotnú podstatu práce klubistov. Nie sú to ani zďaleka len kinári, ktorí organizujú projekcie kvalitných filmov po celom Slovensku. Je to predovšetkým ochota nazeráť na svet cez prizmu súčasnej filmovej tvorby, mať spoločný zážitok z premietania filmov s ostatnými divákmi, diskutovať, učiť sa a hľadať napríklad aj na plátne názory či príbehy, ktoré nám pomáhajú pochopiť súčasný svet,“ uviedol v tlačovej správe pred začiatkom festivalu jeho umelecký riaditeľ Přemysl Martinek. „Festival je vzácnou príležitosťou oboznámiť sa v krátkom čase s celým spektrom umelecky hodnotných diel z filmovej produkcie uplynulého kalendárneho roka z celého sveta,“ priblížila Silvia Dubecká z Asociácie slovenských filmových klubov (ASFK), ktorá je hlavným organizátorom Febiofestu na Slovensku.

Aj tento rok zostáva v programe kľúčovou súťažná sekcia krátkych filmov, no má nový názov V strede Európy. Stretnú sa v nej hrané, dokumentárne a animované snímky s dĺžkou do 30 minút nielen z krajín V4, ale aj z Rakúska. „Zatiaľ čo v predchádzajúcich rokoch bola hosťujúca piata krajina vždy z bývalého východného bloku, tento rok je súťaž po prvý raz orientovaná na Západ. Prizývame do tejto prestížnej sekcie, do ktorej sme vlni vybralí 25 filmov z viac ako 200 prihlásených, jedného z najbližších ‚susedov‘. Posúvame tým súťaž ďalej do stredo európskeho priestoru,“ vysvetlil dramaturgická

novinku Martinek. V sekcii nebudú chýbať ani slovenské snímky. „Výber ešte momentálne prebieha, ale naisto uvedieme v súťaži krátky film *Miry Fornay Záhradníci, ktorý bol uvedený na tohtoročnom festivale v Rotterdame v rámci festivalového programu This Is Where Reconstruction Starts,*“ povedal pre *Film.sk* Přemysl Martinek. Ocenenie, ktoré udelí medzinárodná porota, je spojené s finančnou prémieou 3 000 eur a rozhodovať sa bude aj o Cene divákov.

Okrem tej súťažnej čakajú na návštevníkov aj sekcie Klubový film dnes, Zrkadlo minulosti, Ochutnávka: Novinky ASFK, Osobnosti klubového filmu, Klubový jukebox, Filmový kabinet deťom, Kino-Ikon+, Experimentál a Slovenská filmová krajina. Posledná menovaná sekcia prinesie hneď niekoľko exkluzívnych slovenských predpremiér: dokument *5. október* Martina Kollára, ktorý mal svetovú premiéru na nedávnom MFF Rotterdam, road-movie *Okhwan na ceste za slobodou* v réžii Mareka Mackoviča, dokumentárnu jam session *Para nad riekou* Roberta Kirchoffa a Filipa Remundu, dva diely z cyklu *Prvá*, ďalej film *Sloboda pod nákladom* oceňovaného dokumentaristu Pavla Barabáša, dokument *Cesta hore* Davida Čálka, čiernobielu existenciálnu drámu *Ja, Olga Hepnarová* Tomáša Weinreba a Petra Kazdu, ktorá bola na februárovom Berlinale, dokumentárnu esej *Kupónová privatizácia* Martina Kohouta, psychologický triler *Červený pavúk* Marcina Koszačka a kreatívny dokument *Zem, ktorá hľadá svoje* alebo Erika Prausa. V rámci sekcie sa uskutočnia aj dve pody – prvá bude venovaná zosnulému režisérovi Aramisova (s filmami *Nora sa mi páči*, *Cagey*

Tigers, Vlky a líšky, Čo sme robili predtým, ako sme šli spolu na kakao), druhá filmárskej osobnosti Dušanovi Trančíkovi, ktorý zároveň dostane na otváracom ceremoniáli festivalu Výročnú cenu ASFK za prínos slovenskej kinematografii a klubového hnutia. Febiofest v tejto súvislosti premietne filmy *Fotografovanie obyvateľov domu, Šibenica a Tryzna*.

Vďaka festivalu príde do Bratislavy viacero známych filmárov. „V rámci sekcie *Osobnosti klubového filmu zavítajú na festival Alberto Serra, Otar Iosseliani, Helena Třeštíková a Petr Zelenka. Osobne uvedú svoje filmy a Serra, Iosseliani a Třeštíková budú mať aj masterclassy pre verejnosť, ktoré sa uskutočnia na VŠMU*“, priblížil Přemysl Martinek. Okrem tejto trojice bude viesť počas festivalu masterclass aj režisér Daniel Bird.

Ukrátení nebudú ani detskí diváci, pripravený je totiž Filmový kabinet deťom, ktorý uvedie pásmo z animovaného seriálu *Mimi & Liza*.

Sekciu Novinky ASFK budú tvoriť distribučné predpremiéry filmov, ktoré sa k divákovi dostanú len krátko po uvedení na zahraničných prehladkách. Do programu sa tento rok dostal napríklad titul *Mustang* tureckej režisérky Deniz Gamze Ergüven, dánska dráma *Boj* (r. T. Lindholm), *Láska z Khon Kaen* nezávislého thajského filmára Apichatponga Weerasethakula, islandský film *Barani* (r. G. Hákonarson), rumunsko-francúzska komédia *Poklad* (r. C. Porumboiu), japonské anime *Chlapec vo svete príšer* či maďarská komédia *Liza, líščia víla* (r. K. Ujj Mészáros).

Dvadsiaty tretí Febiofest zároveň priblíži jedného z vizionárov európskeho filmu – poľsko-francúzskeho režiséra Waleriana Borowczyka. Jeho tvorba bola ovplyvnená surrealizmom a pohybovala sa na pomedzí frašky, krvavého delíria a erotického ošiaľu. V retrospektíve sa premietnu jeho tituly *Nemravné príbehy, Goto, ostrov lásky, Blanche* či *Príbeh hriechu*. Bude to v sekcii Kino-Ikon+ a časopis *Kino-Ikon* si zároveň na festivale pripomenie 20. výročie svojho vzniku.

Zaujímavosťou Febiofestu, ktorý sa snaží osloviť milovníkov filmu ešte pred oficiálnym štartom, je sekcia Klubový jukebox, kde si vyberala filmy verejnosť prostredníctvom hlasovania. „Do programu Klubového jukeboxu si vybrali hlasujúci dva medzinárodne oceňované slovenské filmy – Evu Novú režiséra Marka Škopa a Kozu režiséra Ivana Ostrochovského. Vo víťaznej päťici je aj gruzínsky film *Kukuríchny ostrov, nórska snímka* Proti prírode a klubová hitovka Nick Cave: 20 000 dní na Zemi,“ dodal Přemysl Martinek.

Súbežne s festivalom bude v dňoch 22. a 23. marca prebiehať v Kine Lumière program Industry Days, v rámci ktorého sa bude prezentovať približne desať pripravovaných projektov počas panela Works in Progress.

Novinkou je aj špeciálny Febiopas, ktorý umožní desať voľných vstupov na akékoľvek festivalové projekcie v Bratislave. V ponuke budú aj bežné jednorazové vstupenky. ▲

PREMIÉRA: 31. 3. 2016

Agáva

(*Agáva*, Slovensko, 2016) DCP 2D, 91 min., MN 15, DRÁMA

RÉŽIA: Ondrej Šulaj HRAJÚ: Milan Kňažko, Katarína Šafaříková, Marek Geisberg, Milan Lasica, Diana Mórová, Attila Mokos, Pavol Šimun, Éva Bandor

DISTRIBÚTOR: Continental film

Zdanlivo jednoduchý príbeh lásky, no vnútri silná psychologická štúdia rôznych charakterov na námety druhej kapitoly románu *Agáty* spisovateľa Ladislava Balleka. Dej sa odohráva v období tesne po druhej svetovej vojne, keď sa nenápadne hlási Víťazný február.

► O filme čítajte na stranách 14 – 15.

PREMIÉRA: 31. 3. 2016

Anomalisa

(*Anomalisa*, USA, 2015) DCP 2D, 90 min., MN 15, ČESKÉ TITULKY, ANIMOVANÁ DRÁMA

RÉŽIA: Charlie Kaufman, Duke Johnson
DISTRIBÚTOR: CinemArt SK

Tragikomédia, v ktorej sa využíva bábková animácia, rozpráva príbeh motivačného spíkra Michaela, ktorý aj napriek úspechu, obdivu a uznaniu nie je spokojný. Nedokáže sa vyrovnáť s pocitom, že všetko a všetci sú monotónni, rovnakí, všední. Zlom nastáva, keď stretne Lisu. Prichádza vytúžená anomália, vytrhnutie zo stereotypu.

PREMIÉRY

FEBRUÁROVÉ PREMIÉRY

25. 2. 2016

Chlapec

(*The Boy*, USA, 2016, R. William Brent Bell)

HRAJÚ: Lauren Cohan, Rupert Evans, Ben Robson, Diana Hardcastle, Jim Norton, Stephanie Lemelin

– HOROR/TRILER – Continental film

Ťažká voľba

(*Ťažká voľba*, Slovensko/Česko, 2016,

R. Zuzana Piusi)

DOKUMENT – Filmtopia

► O filme čítajte viac na stranách 18 – 19.

PREMIÉRA: 3. 3. 2016

Ave, Caesar!

(*Hail, Caesar!*, USA/Velká Británia, 2015)

DCP 2D, 106 min., MP 12,

SLOVENSKÉ TITULKY, KOMÉDIA

RÉŽIA: Ethan Coen, Joel Coen

HRAJÚ: Josh Brolin, George Clooney, Alden Ehrenreich, Ralph Fiennes, Jonah Hill, Scarlett Johansson, Frances McDormand, Tilda Swinton, Channing Tatum, Christopher Lambert

DISTRIBÚTOR: CinemArt SK

Produkovat hollywoodsky film musí byť o nervy, zvlášť, keď neznáma organizácia unesie vašu najväčšiu hviezdu a chce za ňu výkupné. Lenže Eddie Mannix sa za tie roky naučil, že aj tú najväčšiu krízu možno vyriešiť. Nový film bratov Coenovcov je (opäť) plný hereckých hviezd.

PREMIÉRA: 3. 3. 2016

Babysitter

(*Der Nanny*, Nemecko, 2015) DCP 2D,

110 min., MP 12, ČESKÝ DABING, KOMÉDIA

RÉŽIA: Matthias Schweighöfer,

Torsten Künstler HRAJÚ: M. Schweighöfer, Milan Peschel, Paula Hartmann, Arved Friese, Joko Winterscheidt, Kirsten Block, Veronica Ferres

DISTRIBÚTOR: Continental film

Clemens pracuje na veľkej zmene územného plánu mesta a nemá čas na svoje deti. Má sa o ne starať Rolf, ktorý práve Clemensovou vinou prišiel o byt. Najprv sa mu chce pomstiť, ale nakoniec sa nechcena stáva záchrancom Clemensovej rodiny.

PREMIÉRA: 24. 3. 2016

Barani

(*Hrútar*, Island, 2015) DCP 2D + MP4, 93 min.,

MP 12, ČESKÉ TITULKY, DRÁMA

RÉŽIA: Grímur Hákonarson

HRAJÚ: Sigurður Sigurjónsson, Theodor Júlíusson, Charlotte Bøving, Gunnar Jónsson

DISTRIBÚTOR: ASFK

Surové prostredie, irónia a absurdný humor, umne vtresnané do žánru drámy. Kiddi a Gummi sú dvaja bratia, ktorí sa spolu už 40 rokov nerozprávajú, a jediný, čo ich spája, je láska k ovciam. Jedného dňa Gummi nadobudne podozrenie, že Kiddiho výstavný baran je nakazený smrteľnou chorobou...

Záber z filmu 5. október v réžii Martina Kollára • FOTO: Febiofest

PREMIÉRA: 24. 3. 2016

Barbie: Tajná agentka

(**Barbie: Spy Squad**, USA, 2016) DCP 2D, 75 min., MP 12, ČESKÝ DABING, ANIMOVANÁ ROZPRÁVKA

RÉŽIA: Conrad Helten
DISTRIBÚTOR: CinemArt SK

Barbie a jej najlepšie kamarátky Teresa a Renee sa zmenia zo šikovných gymnastiek na agentky v utajení, ktoré sú na stope nepolapiteľného lupiča.

PREMIÉRA: 24. 3. 2016

Batman vs. Superman: Úsvit spravodlivosti

(**Batman v Superman: Dawn of Justice**, USA, 2016) DCP 2D + DCP 3 + IMAX 3D, 151 min., MP 12, SLOVENSKÉ TITULKY, AKČNÝ/FANTASY

RÉŽIA: Zack Snyder **HRAJÚ:** Ben Affleck, Henry Cavill, Amy Adams, Jesse Eisenberg, Diane Lane, Laurence Fishburne, Jeremy Irons, Holly Hunter **DISTRIBÚTOR:** Continental film

Keď svet čelí zlu a nikto nie je v bezpečí, musia Batman a Superman prekonať to, čo ich rozdeľuje, a spojiť sa. Položia tak základy Ligy spravodlivých.

PREMIÉRA: 10. 3. 2016

Carol

(**Carol**, Veľká Británia/USA, 2015) DCP 2D, 118 min., MN 15, ČESKÉ TITULKY, DRÁMA/ROMANTICKÝ

RÉŽIA: Todd Haynes **HRAJÚ:** Cate Blanchett, Rooney Mara, Kyle Chandler, Jake Lacy, Sarah Paulson, Cory Michael Smith, Carrie Brownstein, John Magaro **DISTRIBÚTOR:** Bontonfilm

New York, 50. roky 20. storočia. Mladá zamestnankyňa veľkého obchodného domu Tereza sa zoznámí s diskingovanou a príťažlivou zákazníkou, ktorá prechádza manželskou krízou. Ich vzájomné sympatie sa pretavia do hlbšieho citu, ktorý však naráža na spoločenské konvencie.

PREMIÉRA: 17. 3. 2016

Dvojníci

(**Dvojníci**, Česko, 2016) DCP 2D, 103 min., MP 12, KOMÉDIA

RÉŽIA: Jiří Chlumský **HRAJÚ:** Ondřej Sokol, Jakub Kohák, Simona Krainová, Jitka Schneiderová, Petr Nárožný, Petr Cvrtníček, Milan Šteindler **DISTRIBÚTOR:** Magic Box Slovakia

Honza je podvodník a nenapraviteľný sukničkář. Problém nastane, keď má splatiť svoje dlhy mafii tým, že ukradne drahý obraz z galérie. Riešenie sa nájde, keď stretne svojho dvojníka – stredoškolského učiteľa Richarda. Kým si Honza užíva život v jeho koži, Richard sa musí vyrovnáť s mafiou, ktorá uniesla jeho dcéru.

PREMIÉRA: 3. 3. 2016

Grimsby

(**The Brothers Grimsby**, Veľká Británia, 2016) DCP 2D, 82 min., MN 15,

ČESKÉ TITULKY, KOMÉDIA

RÉŽIA: Louis Leterrier
HRAJÚ: Sacha Baron Cohen, Mark Strong, Penélope Cruz, Daniel Westwood, Rebel Wilson, Isla Fisher **DISTRIBÚTOR:** Itafilm

Nobby má všetko, čo si Len muž z Grimsby môže priať. Chýba mu len jeho brat Sebastian, ktorého už 28 rokov márne hľadá. Keď ho konečne nájde, netuší, že má pred sebou agenta MI6, ktorý práve odhalil plány teroristického útoku. A Sebastian si s hrôzou uvedomí, že sa nezaobíde bez pomoci svojho brata, toho najväčšieho blbca.

PREMIÉRA: 17. 3. 2016

Kung Fu Panda 3

(**Kung Fu Panda 3**, USA/Čína, 2016) DCP 2D + DCP 3D, 94 min, MP, SLOVENSKÝ DABING, ANIMOVANÁ KOMÉDIA

RÉŽIA: Jennifer Yuh, Alessandro Carboni
V SLOVENSKOM ZNENÍ: Ivan Šandor, Dušan Kaprálik, Marián Slovák, František Kovár, Dušan Szabó, Peter Kollárik, Helena Krajčiová, Igor Krempaský, Martin Kaprálik **DISTRIBÚTOR:** CinemArt SK

Keď sa znenazdajky objaví Poov biologický otec, vycestujú spoločne do tajného pandieho raja, kde sa stretnú s ďalšími členmi rodiny. No keď sa zloduch Kai preženie Čínou a začne porážať všetkých majstrov kung-fu, musí Po naučiť svoju ťažkopádnu rodinu bojovému umeniu.

PREMIÉRA: 24. 3. 2016

Čarodejnica

(**The Witch**, USA, 2015) DCP 2D, 92 min., MN 15, ČESKÉ TITULKY, HOROR

RÉŽIA: Robert Eggers

HRAJÚ: Anya Taylor-Joy, Ralph Ineson, Kate Dickie, Harvey Scrimshaw, Ellie Grainger, Lucas Dawson **DISTRIBÚTOR:** CinemArt SK

Rodina amerických kolonizátorov v 17. storočí si zakladá nový domov v pustatine na okraji hlbokého lesa, o ktorom sa hovorí, že v ňom prebývajú čarodejnice. Čoskoro zistí, že to neboli len poverby...

PREMIÉRA: 31. 3. 2016

Lekcia

(**Urok**, Bulharsko/Grécko, 2014) DCP 2D + blu-ray + DVD, 111 min., MN 15,

ČESKÉ TITULKY, DRÁMA

RÉŽIA: Kristína Grozeva, Petar Valčanov
HRAJÚ: Ivan Barnev, Margita Goševa **DISTRIBÚTOR:** Film Europe Media Company

Úsporná dráma o učiteľke z malého mestečka v Bulharsku, ktorú pomaly, ale nezadržateľne ťahajú do priepasti zničujúce dlhy. Snaží sa z nich vymaniť, je schopná všetkého a dostáva sa do extrémnych situácií...

PREMIÉRA: 10. 3. 2016

Červený kapitán

(**Červený kapitán**, Slovensko/Česko/Poľsko, 2016) DCP 2D, 115 min., MN 15, DETEKTÍVNY TRILER

RÉŽIA: Michal Kollár **HRAJÚ:** Maciej Stuhur, Marián Geišberg, Oldřich Kaiser, Michal Suchánek, Zuzana Kronerová, Ladislav Chudík **DISTRIBÚTOR:** Forum Film

Príše sa rok 1992 a detektív Krauz z oddelenia vrážd sa dostáva k prípadu umučeného kostolníka. Jeho smrť mala ostať tajomstvom, ale Krauz sa púšťa do pátrania aj napriek všetkým varovaniam. Pravdu o prepojení ŠtB a cirkvi svätej môže priniesť len muž prezývaný Červený kapitán.
► O filme čítajte viac na stranách 16 – 17.

PREMIÉRA: 17. 3. 2016

Denník komornej

(**Journal d'une femme de chambre**, Francúzsko/Belgicko, 2015) DCP 2D + blu-ray + DVD, 96 min., MN 15, ČESKÉ TITULKY, DRÁMA/HISTORICKÝ

RÉŽIA: Benoît Jacquot
HRAJÚ: Léa Seydoux, Vincent Lindon, Hervé Pierre, Clotilde Mollet, Vincent Lacoste **DISTRIBÚTOR:** Film Europe Media Company

Ambiciózná a krásna chybná Célestine prichádza na prelome 19. a 20. storočia pracovať na francúzsky vidiek do zámožnej rodiny. Musí sa vyrovnáť tak so sexuálnymi návrhmi svojho pána, ako aj s nevrlou paňou domu, ktorá vládne domácnosti pevnou rukou. Zároveň je však fascinovaná tajuplným záhradníkom.

PREMIÉRA: 31. 3. 2016

Marguerite

(**Marguerite**, Francúzsko/Česko/Belgicko, 2015) DCP 2D + blu-ray + DVD, 127 min., MP 12, ČESKÉ TITULKY, DRÁMA

RÉŽIA: Xavier Giannoli **HRAJÚ:** Catherine Frot, André Marcon, Michel Fau, Christa Théret, Denis Mpunga, Sylvain Dieuaide, Aubert Fenoy **DISTRIBÚTOR:** ASFK

Paríž, 20. roky minulého storočia. Zámožná milovníčka hudby, obzvlášť opery, Marguerite Dumont už celé roky pravidelne spieva pre svojich hostí. Lenže spieva zúfalo falošne a nikto jej nikdy nechcel povedať pravdu. Všetko sa komplikuje, keď sa rozhodne spievať pred skutočným publikom v parížskej opere.

PREMIÉRA: 10. 3. 2016

Můj král'

(**Mon roi**, Francúzsko, 2015) DCP 2D + blu-ray + DVD, 125 min., MP 12, ČESKÉ TITULKY, DRÁMA/KOMÉDIA

RÉŽIA: Maiwenn **HRAJÚ:** Vincent Cassel, Emmanuelle Bercot, Louis Garrel, Isild Le Besco, Chrystèle Saint-Louis Augustin **DISTRIBÚTOR:** Film Europe Media Company

Tony je po vážnej lyžiarskej nehode prijatá do rehabilitačného centra. Nečakane získaný čas využíva na spätný pohľad na turbulentný románik s Georgiom. Kto je vlastne ten muž, ktorého tak hlboko milovala? A ako mohla prepadnúť takej dusivej a deštruktívnej vášni?

PREMIÉRA: 31. 3. 2016

Ocko je doma

(*Daddy's Home*, USA, 2015) DCP 2D, 96 min., MP 12, ČESKÉ TITULKY, KOMÉDIA

RÉŽIA: Sean Anders **HRAJÚ:** Will Ferrell, Mark Wahlberg, Linda Cardellini
DISTRIBÚTOR: CinemArt SK

Brad sa zo všetkých síl snaží byť čo možno najlepším otčimom, ale veľa úspechov vo svojom úsilí nemá. Miska váš sa v jeho neprospech nahne ešte viac, keď sa na scéne objaví biologický otec detí.

PREMIÉRA: 24. 3. 2016

Pán Bezchybný

(*Un homme idéal*, Francúzsko, 2015) DCP 2D, 103 min., MN 15, ČESKÉ TITULKY, TRILER

RÉŽIA: Yann Gozlan **HRAJÚ:** Pierre Niney, Ana Girardot, André Marcon, Valéria Cavalli, Thibault Vinçon, Marc Barbé

DISTRIBÚTOR: Film Europe Media Company

Dvadsaťpäťročný Mathieu túži stať sa rešpektovaným spisovateľom. No napriek veľkému úsiliu sa mu zatiaľ nepodarilo nič vydať a na živobytie si zarába v sťahovacej firme. To sa zmení, keď náhodou nájde rukopis osamelého muža, ktorý nedávno zomrel, a rozhodne sa ho vydávať za svoj.

PREMIÉRA: 10. 3. 2016

Pasolini

(*Pasolini*, Francúzsko/Taliansko/Belgicko, 2014) DCP 2D + blu-ray + DVD, 86 min., MN 15, ČESKÉ TITULKY, DRÁMA/ZIVOTOPISNÝ

RÉŽIA: Abel Ferrara **HRAJÚ:** Willem Dafoe, Ninetto Davoli, Riccardo Scamarcio, Valerio Mastandrea, Maria de Medeiros, Adriana Asti
DISTRIBÚTOR: Film Europe Media Company

Rok 1975. Päťdesiatnik Pier Paolo Pasolini práve ukončil nakrúcanie svojho filmu *Salò alebo 120 dní Sodomy* a prežíva najbúrlivejšie obdobie svojej kariéry. Stojí proti nemu verejnosť, filmová kritika aj politická elita. No Pasolini sa chystá na nakrúcanie nového filmu – filmu, ktorý nikdy nedokončí...

PREMIÉRA: 31. 3. 2016

Turné

(*Tournée*, Francúzsko, 2010) DCP 2D + blu-ray + DVD, 111 min., MP 12, ČESKÉ TITULKY, KOMÉDIA/DRÁMA

RÉŽIA: Mathieu Amalric
HRAJÚ: Miranda Colclasure, Suzanne Ramsey, Linda Murracini, Julie Ann Muz, Angela de Lorenzo, Alexander Craven, Mathieu Amalric
DISTRIBÚTOR: Film Europe Media Company

Bývalý producent Joachim odišiel do Ameriky, aby začal odznovu. Po čase sa vracia do Francúzska so šou, v ktorej vystupujú nie úplne najmladšie a najštrňhlejšie tanečnice. Hoci ich čakajú lacné motely a málo peňazí, u publika bodujú. Joachimov sen o vyvrcholení turné v Paríži však naráža na jeho minulosť.

PREMIÉRA: 31. 3. 2016

Už je tu zas

(*Er ist wieder da*, Nemecko, 2015) DCP 2D, 110 min., MP 12, ČESKÉ TITULKY, SATIRA/KOMÉDIA

RÉŽIA: David Wnendt **HRAJÚ:** Oliver Masucci, Fabian Busch, Christoph Maria Herbst, Katja Riemann, Franziska Wulf, Lars Rudolph, Michael Kessler **DISTRIBÚTOR:** CinemArt SK

Hitler sa záhadne ocitol v roku 2011. Netuší, čo sa po vojne stalo, ale postupne to zisťuje a objavuje modernú spoločnosť. Keď si ho všimne producentka, ktorá si myslí, že ide o skvelého imitátora, začne ho obsadzovať do filmov a seriálov. Hitler sa stane hviezdou a naskytne sa mu príležitosť na šírenie svojej ideológie.

PREMIÉRA: 24. 3. 2016

V mene Krista

(*Risen*, USA, 2016) DCP 2D, 107 min., MP 12, SLOVENSKÉ TITULKY, EPICKÝ BIBLICKÝ PRÍBEH

RÉŽIA: Kevin Reynolds **HRAJÚ:** Tom Felton, Joseph Fiennes, Cliff Curtis, Peter Firth, Leonor Watlin **DISTRIBÚTOR:** Itafilm
Biblický príbeh o zmŕtvychvstaní Ježiša Krista, prerozprávany z pohľadu neveriaceho. Rímsky vojenský tribun Clavius je poverený vyriešiť záhadné zmiznutie Kristovho tela pár týždňov po jeho ukrižovaní. To má zastaviť šírenie rečí o príchode Mesiáša a zabrániť povstaniu ľudí v Jeruzaleme.

PREMIÉRA: 24. 3. 2016

Prípad SK1

(*L'affaire SK1*, Francúzsko, 2014) DCP 2D, 120 min., MN 15, ČESKÉ TITULKY, KRIMI/TRILER

RÉŽIA: Frédéric Tellier
HRAJÚ: Raphaël Personnaz, Nathalie Baye, Olivier Gourmet, Michel Vuillermoz, Christa Thérét, Thierry Neuvic
DISTRIBÚTOR: Film Europe Media Company

Paríž 1991. Mladý detektív Charlie rieši svoj prvý prípad – vraždu mladej ženy. Odhalí pri tom niekoľko podobných úmrtí. Je však jediný, kto poukazuje na sériového vraha. Vražď pribúda, intervaly medzi nimi sa skracujú a Charlie je uprostred jedného z najkomplexnejších pátraní v histórii francúzskej polície.

PREMIÉRA: 17. 3. 2016

Séria Divergencia: Experiment

(*The Divergent Series: Allegiant*, USA, 2016) DCP 2D, 120 min., MP 12, ČESKÝ DABING, DOBRODRUŽNÝ/SCI-FI

RÉŽIA: Robert Schwentke
HRAJÚ: Shailene Woodley, Theo James, Naomi Watts, Zoë Kravitz, Miles Teller, Ansel Elgort **DISTRIBÚTOR:** Forum Film

Film, ktorý nadväzuje na diela *Divergencia* a *Rezistencia*, vracia divákov do postapokalyptického sveta. Systém frakcií je úplne rozvrátený, polovica mesta leží v troskách. Pomôcť sa dá len zvonku, a tak sa Tris a Tobias vydávajú za plot, aby sa pokúsili odhaliť pravdu o svojom meste.

PREMIÉRA: 3. 3. 2016

Suburra

(*Suburra*, Taliansko/Francúzsko, 2015) DCP 2D, 134 min., MN 15, ČESKÉ TITULKY, TRILER

RÉŽIA: Stefano Sollima
HRAJÚ: Pierfrancesco Favino, Elio Germano, Claudio Amendola, Alessandro Borghi, Greta Scarano, Jean-Hugues Anglade
DISTRIBÚTOR: CinemArt SK

Gangster Samurai z podsvetia Ríma a Ostie je poverený významnými mafiánskymi rodinami z juhu, aby tam vybudoval druhé Las Vegas. Do projektu sú zainteresovaní aj vplyvní politici a dokonca Vatikán. Vojna gangov neprichádza do úvahy, no zdá sa, že Samurai sa jej nevyhne...

FOTO: TRIGON PRODUCTION

Do kín sa vracia Ballekov Palánk

► Zuzana Sotáková

Ondrej Šulaj vstúpil do oblasti hranej filmovej tvorby scenárom k snímke *Pomocník* (r. Zoro Záhon, 1981), ktorý bol adaptáciou románu Ladislava Balleka. O niekoľko desaťročí neskôr sa k tomuto spisovateľovi vrátil filmom *Agáva*, ktorý vznikol na motívy druhej kapitoly románu *Agáty*. V tomto prípade je už Šulaj scenáristom aj režisérom.

„Široká freska prepletených príbehov nespočetných postáv sa zúžila do zovretého komorného príbehu štyroch hlavných hrdinov – starého doktora Vargu, staviteľa Hampla, jeho mladej ženy Nade a rovnako mladého učiteľa Daniela Orešanškého,“ ozrejmjuje Ondrej Šulaj na úvod základné dejové súradnice *Agávy*, ktorá sa odohráva v prelomovom období krátko po druhej svetovej vojne. Za dverami je Víťazný február, ktorý na ďalšie desaťročia pochová demokraciu a vymaže z dejín takmer celú jednu vrstvu slovenskej inteligencie. Ondrej Šulaj, ktorý sa podpísal aj pod scenáre k snímkam *Tichá radosť*, *Neha*, *Všetko čo mám rád*, *Sokoliar Tomáš* či *Muzika*, začal na scenári *Agávy* pracovať už v roku 1996. Najprv ho pripravoval pre televíziu, potom sa však rozhodol pustiť sa doň nanovo a prispôbiť ho veľkému plátnu.

„Balleka považujem za jedného z najlepších rozprávačov v našej literatúre, a preto bude mojou režijnou ambíciou prerozprávať rečou filmu jeho literárne vzrušujúci, emotívny a jazykovo vybrúsený príbeh *Agávy*,“ uviedol Šulaj ešte na začiatku nakrúcania svojho filmového debutu v pozícii režiséra. Do hlavných úloh filmu obsadil Milana Lasicu, Milana Kňazka, Mareka Geišberga a Katarínu Šafaříkovú. „Už pri písaní režijného scenára som mal pomerne presnú predstavu o tom, kto by mohol typovo, ale predovšetkým svojím hereckým potenciálom čo najpresnejšie a najpresvedčivejšie stvárniť danú postavu,“ hovorí Šulaj. „Pätnásť rokov som pôsobil v divadle, vážim si hereckú profesiu, úprimne sa priznám, že obdivujem schopnosť talentovaných hercov preniknúť do psychológie dramatických postáv a vytvoriť mnohvrstevné

charaktery. Tak som ani sekundu neuvažoval o hľadani predstavitelov z radov nehercov. Dokonca ani do malých postáv. A nepotreboval som žiadne zdlhavé kastingové výbery, poznám podstatnú časť hercov vo všetkých profesionálnych súboroch na Slovensku. Dokonca pravidelne sledujem prácu mladých hercov v ich študentských predstaveniach na Divadelnej fakulte VŠMU. Tam som v niekoľkých inscenáciách videl hrať aj Katarínu Šafaříkovú.“ Okrem predstaviteľov ústrednej štvorice postáv vo filme účinkujú aj Attila Mokos, Diana Mórová, Robo Roth, František Kovár, Ady Hajdu, Miro Noga, Boris Farkaš či Richard Stanke.

„Príbeh Ballekovho románu *Agáty* sa odohráva na južnej hranici, v Palánku, ktorého predobrazom bolo mesto Šahy. A približne v tomto priestore sme nakrúcali aj my. Ale zabúdli sme aj do Vozokán, rodiska režiséra Ela Havettu. V Želiezovciach sme objavili kaštieľ Esterházióvcov, ktorý sa spomína aj v *Agátoch*, a časti povojnových ulíc sme našli v Trnave,“ pokračuje Ondrej Šulaj. Nakrúcanie trvalo dovedna tridsať dní, no prebiehalo na etapy. Okrem spomínaných lokalít sa príbeh natáčal aj v Bratislave v historickej budove Pistoriho paláca, odkiaľ sme vo *Film.sk* priniesli reportáž.

Za kamerou *Agávy* stál Tomáš Stanek. „Je to mladý

kameraman, ktorý nedávno spolupracoval s Igorom Lutherom na filme *Krok do tmy*. Nevedel som o ňom veľa, videl som zopár jeho krátkych školských filmov, ale nepoznali sme sa osobne. Išiel som teda akoby do rizika. Bol som z toho trochu nervózny, ale už prvé dni nakrúcania mi naznačili, že som našiel niekoho, kto vníma tému aj atmosféru scenára podobne ako ja, je mi blízky názorovo aj výtvarným videním,“ uviedol Šulaj pred rokom a pol v rozhovore pre *Film.sk*. Druhej kamery sa zhostil Lukáš Teren, produkciu mal na starosti Igor Hudec, scénografiu Viera Dandová, kostýmy Ján Kocman a hudbu vytvoril Michal Pavlíček.

„Réžia je náročná profesia a človek musí byť tak trochu dobrodruh, aby sa odvážil v mojom veku debutovať a ešte s takouto náročnou historickou témou,“ povedal Šulaj v spomínanom rozhovore. A ako toto dobrodružstvo vidí dnes, tesne pred premiérou filmu *Agáva*? „Nemám ešte dostatočný odstup od hotového projektu, aby som dokázal zhodnotiť svoje režisérske dobrodružstvo. A ani sa veľmi medzi režisérov netlačím, stále som predovšetkým filmový a divadelný autor.“

Agáva (r. Ondrej Šulaj, Slovensko, 2016)

• CELKOVÝ ROZPOČET FILMU: 1 495 000 eur (podpora Audiovizuálneho fondu: 845 000 eur)

• POČET KÓPIÍ, V KTORÝCH SA FILM BUDE DISTRIBUOVAŤ V SLOVENSKÝCH KINÁCH: 10 DCP nosičov

Scenárista a režisér Ondrej Šulaj pri nakrúcaní. FOTO: TRIGON PRODUCTION

V kinách vyšetroje Červený kapitán

► Zuzana Sotáková

Píše sa rok 1992 a príbeh Česko-Slovenska sa blíži ku koncu. Detektíva Krauz z oddelenia vražd zaujme prípad umučeného kostolníka, ktorého smrť mala ostať tajomstvom. Napriek varovaniu sa púšťa do pátrania. Pravdu o prepojení ŠtB a cirkvi môže priniesť len muž prezývaný Červený kapitán. Stretnutie s týmto „expertom na finálne výsluchy“ však málokto prežije... Nový žánrový film režiséra, producenta a scenáristu Michala Kollára **Červený kapitán** podľa rovnomenného bestselleru Dominika Dána prichádza v marci do našich kín.

„Červený kapitán ma oslovil práve zasadením do unikátnej doby v našej histórii – dva roky po Nežnej revolúcii a pol roka pred rozpadom Česko-Slovenska. A takisto unikátnym antagonistom a prípadmi spolupráce medzi vysokými cirkevnými predstaviteľmi a bývalou ŠtB. Myslím si, že pre slovenského diváka je jednoduchšie prijať čistokrvný triler či detektívku, ak je posunutá do minulosti,“ vysvetľuje pre *Film.sk* Michal Kollár. So spisovateľom Dánom sa stretol pred siedmimi rokmi a od prvej verzie scenára k premiére filmu ubehlo šesť rokov. „Za všetko môže fakt, že kniha ponúkala niekoľko veľmi zoširoka zabraných dejových línií. Samostatnou kapitolou bolo financovanie takéhoto rozsiahleho projektu,“ hovorí Kollár. Podľa neho je dôležitým producent-

ským faktorom aj to, že takáto žánrovka nemusí už v čase premiéry bojovať s istou formálnou neaktuálnosťou, *Červený kapitán* bude verným zobrazením daného prostredia aj o 20 rokov. „Dlho mi trvalo, než som spolu so scenáristami Mirom Šifrom a Aničkou Fířkovou prišiel na to, že žánrový film podľa extrémne populárnej predlohy sa dá v zásade adaptovať dvomi spôsobmi. Prvý je otrocky ilustrovať všetko, čo je v knihe, byť rukojemníkom popularity a očakávaní. Druhým, filmovo vďačnejším spôsobom je vziať predlohu, vybrať si z nej ‚najväčšie hity‘ a tie zakomponovať do príbehu. V našom prípade – čo bolo milé prekvapenie – sme o nič z atmosféry, témy ani dynamiky príbehu neprišli. A to sme vynechali veľmi populárnu, zdanlivo centrálnu tému

templárskeho pokladu,“ ozrejmjuje Kollár. Pri písaní scenára kládli autori dôraz na to, aby film oslovil aj divákov, ktorí Dominika Dána nečítajú, ale aby zároveň ostal verný predlohe pre tých, čo majú jeho knihy radi.

Hlavnej úlohy Krauz sa zhostil poľský herec Maciej Stuhr, ktorého diváci poznajú aj zo snímok *Eštebák* (2012) či *Dozvučky* (2012). „Detektív Krauz je veľmi špecifická postava, ktorá je na prvý pohľad typovo jednoduchá. Nejde len o modré oči a blond vlasy. Herec, ktorý ho má stvárniť, musí mať v sebe aj istú živočíšnosť. Môj Krauz musel na sto percent splniť vizuálny opis z kníh,“ hovorí Kollár, ktorý zápasil s tým, že zabehaní slovenskí a českí herci vhodného veku sa spájali s mnohými seriálmi, najmä pre komerčné televízie. „Tie podporujú ich imidž ako osobností, nie ako hercov-chameleónov. To bolo pre mňa neprípustné. Vek nad 30 rokov zase nedovoľoval, aby išlo o úplne neskúseného herca. Macieja som si ujasnil vďaka obálke poľského filmového časopisu, ktorú som videl vo Varšave. Maciej je nielen veľmi dobrý filmový herec, ale aj osobnosť – hviezda. A to je kvalita, ktorá sa nedá opísať,“ vysvetľuje Kollár výber protagonistu. Popri Stuhrovi sa v snímke predstavia Oldřich Kaiser, Martin Finger, Michal Suchánek, Marián Geišberg, Zuzana Kronerová či Ladislav Chudík, pre ktorého to bola posledná filmová úloha.

Okrem príbehovej a hereckej stránky bola pre *Červeného kapitána* dôležitá aj vizuálna podoba. Nebyť

pomoci bratislavských mestských inštitúcií, film by sa pravdepodobne nakrúcal v Krakove. Natočené scény neskôr čakali ďalšie úpravy, keďže hlavné mesto sa za posledné štvrtstoročie poznateľne zmenilo. „Hlavným problémom je reklamný smog, ako aj úplne nové architektonické prvky. Tie sa museli veľmi prácne vymazať v počítači.“ Tvorcovia sa inšpirovali dobovými fotografiami Bratislavy, no detaily, ako sú mestské osvetlenia, reklamy či neóny, čerpali aj z dvoch porevolučných filmov – *Rošáda* a *Na krásnom modrom Dunaji*. „Pri vizuálnych efektoch sme v niektorých prípadoch použili moje vlastné fotonegatívy, keď som si fotil pri písaní doteraz nerealizovaných žánrových scenárov. Z tohto hľadiska sa dá povedať, že na Červenom kapitánovi podvedome pracujem už od roku 1998,“ usmieva sa Kollár.

Film, ktorý vznikol v koprodukcii s Českom a Poľskom, premietnu nielen slovenské kiná. „Film sa dostane do širokej distribúcie v Poľsku. Naše koprodukcie väčšinou dosiahnu rozsah artového kina. Tento fakt považujem za zásadný, lebo Červený kapitán je skutočne o našej histórii, mentalite, istom národnom pocity z veľmi špecifického momentu. A zároveň, aspoň čo sa predlohy, obsadenia a technickej stránky filmu týka, predstavuje to najlepšie, čo doma máme,“ uzatvára Michal Kollár, ktorý sa v minulosti producentsky podieľal napríklad na filmoch *Dom*, *Klauni* či *Domáci péče*. ▲

Červený kapitán (r. Michal Kollár, Slovensko/Česko/Poľsko, 2016)

• CELKOVÝ ROZPOČET FILMU: 2 140 000 eur (vklad Audiovizuálneho fondu: 925 000 eur, podpora RTVS: 150 000 eur s DPH)
• POČET KÓPIÍ, V KTORÝCH SA FILM BUDE DISTRIBUOVAŤ V SLOVENSÝCH KINÁCH: Film bude distribuovaný na DCP nosičoch.

Režisér Michal Kollár s Ladislavom Chudíkom počas nakrúcania *Červeného kapitána*. ■ FOTO: Forum Film

FOTO: D1film

Ťažká voľba podľa Zuzany Piussi

► Róbert Pospíš (filmový publicista)

Spoločnosť potrebuje svojich kronikárov, ktorí zachytia charakter doby. Slovenská dokumentaristka Zuzana Piussi patrí k vytrvalým bojovníkom za slobodu prejavu a vo svojich filmoch sa už roky venuje fenoménu politickej moci. *Nemoc tretej moci*, *Muži revolúcie*, *Od Fica do Fica*, *Krehká identita*. Každý z týchto dokumentov vykresľuje špecifické udalosti a témy z histórie našej krajiny. Výnimkou nie je ani režisérkin najnovší film *Ťažká voľba*, ktorý sa dostáva do slovenských kín v období parlamentných volieb. A nie náhodou.

„V predvolebnom období môže film s touto témou zarezonovať v spoločnosti,“ hovorí samotná režisérka, ktorá nás vo svojej novinke pozýva do zákulisia slovenskej politiky. „Film vznikol hĺbkovou reflexiou rozsiahleho materiálu počas prezidentských volieb a po dvoch rokoch dokrútkami, pretože sme nechceli mať film o konkrétnych voľbách, ale o princípoch a mechanizmoch. Človek má pocit, ktorý chce odovzdať, a preto nakrúca. Tento film ukazuje, že politika je ťažká a systém politiky vyžaduje, že priťahuje určitý typ ľudí,“ objasňuje pozadie vzniku *Ťažkej voľby* Zuzana Piussi. S konceptom dokumentu jej pomáhal jej manžel, dokumen-

tarista Vít Janeček, a slovenský filmár a producent Ivan Ostrochovský. Na dokumente pritom spolupracovalo sedem kameramanov.

„Časozberné“ nazeranie do sveta politiky dopĺňajú úvahy slovenských a českých filozofov, mediálnych expertov a odborníkov na PR. „Svetové ekonomické fórum v roku 2014 opísalo a štatisticky doložilo niekoľko kľúčových globálnych tém, ktoré indikujú kritické a zlomové spoločenské javy. Medzi nimi je zhoršujúca sa pozícia zastupiteľskej demokracie, spočívajúca v poklese dôvery vo volebných zástupcov ľudu aj v mechanizmy a procesy, ktoré voľbe prechádzajú.“ Anotácia tvorcov nazna-

čuje, že témou *Ťažkej voľby* nie sú iba prezidentské či parlamentné voľby, ale demokracia ako taká. „Vo filme sa snažím vrstviť viac tém, ale východisková bola tá, prečo ľudia nechodia voliť, strata viery v zastupiteľskú demokraciu,“ dopĺňa Piussi.

Pôvodný pracovný názov *Prezident a ja* vystriedala *Ťažká voľba*. Aj táto zmena potvrdzuje, že Zuzana Piussi skúma vo svojej novinke širšie súvislosti nášho spoločenského života. Komunikácia so slovenskými politikmi bola preto kľúčová. Väčšina oslovených režiséru pustila do svojho sveta. „Robert Fico sa odmietol osobne stretnúť, ale on sa stretáva iba so svojimi ľuďmi, tak nás to neprekvapilo a filmu to neublížilo. Fica je v ňom dost,“ poznamenáva slovenská dokumentaristka. Film *Ťažká voľba* vznikol v slovensko-českej koprodukcii (spoločnosť Punkchart films a D1film), ale bez podpory tunajších verejnoprávnych inštitúcií. „Ivan Ostrochovský vložil do filmu vlastné úspory. V Audiovizuálnom fonde žiadal o podporu dvakrát, ale žiadnu nedostal. Našťastie nás podporil český Štátny fond kinematografie.“

Ambíciu zasiahnuť čo najväčšie publikum potvrdzuje aj forma distribúcie *Ťažkej voľby*. Diváci budú môcť vidieť film nielen vo vybraných kinách, ale od 1. marca si ho môžu pozrieť aj na stránke tazkavol-

ba.sk. Tvorcovia ponúkajú prehratie snímky za poplatok 2,99 eura alebo 3,33 dolára. „Zaplatením prispějete na pokrytie časti nákladov na tento film a možno aj na niektorý náš ďalší,“ dodávajú.

Zuzana Piussi nenakrúca neutrálne filmy s nekonfliktnými témami, aj preto býva okolo jej osoby občas rozruch. V roku 2012 ju dokonca za film *Nemoc tretej moci* zažalovala sudkyňa Helena Kožíková. Trestné stíhanie vo veci prečinu porušenia dôvernosti ústneho prejavu zastavila polícia v januári roku 2013. Režisérkin najnovší dokument *Ťažká voľba* s výsostne aktuálnou témou sa do slovenskej distribúcie dostáva v období volebného moratória. Film však mlčať nemusí. Zuzana Piussi prichádza s ďalšou dôležitou sondou do slovenskej spoločnosti. Sú v nej politici, ich voliči, odborníci zo súvisiacich aj zdanlivo vzdialených oblastí. *Ťažká voľba* sa navyše zaoberá aj volebnými mechanizmami v jadre strednej Európy. Je to komplikovaná mozaika hlasov, ktoré ovplyvňujú každodenný život v našej krajine. „Ako vo filme hovorí filozof Bělohradský, antropologická konštanta je, že vládne vždy oligarchia svojho typu,“ uzatvára Zuzana Piussi.

Zoznam kín a klubov, ktoré premietajú *Ťažkú voľbu*, nájdete na stránke www.filmtopia.sk. ▲

Ťažká voľba (r. Zuzana Piussi, Slovensko/Česko, 2016)

▪ CELKOVÝ ROZPOČET FILMU: 115 750 eur

▪ POČET KÓPIÍ, V KTORÝCH SA FILM BUDE DISTRIBUOVAŤ V SLOVENSKÝCH KINÁCH: Film bude distribuovaný vo formátoch DCP, blu-ray a ProRes HD.

Režisérka filmu *Ťažká voľba* Zuzana Piussi (vpravo). ■ FOTO: D1film

FOTO: Miro Nôta

Potrebujem, aby veci mali zmysel

► Mariana Jaremková (filmová publicistka)

Kameraman Vladimír Holloš je umelecky prepojený najmä s režisérom Miloslavom Lutherom, s ktorým nakrútil napríklad snímky *Král Drozdia brada*, *Chodník cez Dunaj*, *Anjel milosrdenstva* či *Útek do Budína*. Stretol sa však aj s ďalšími výraznými tvorcami slovenskej kinematografie a celkovo tvorí jeho filmografiu asi 100 krátkych titulov, 30 televíznych snímok a inscenácií a zhruba desiatka celovečerných hraných filmov. V marci Holloš oslavuje 75 rokov.

Patríte k absolventom pražskej FAMU, ktorí zažili na škole mimoriadne tvorivé obdobie 60. rokov.

Aké máte na to spomienky?

– Bol som šťastím zažiť 60. roky v Prahe a byť študentom FAMU. Politická situácia sa uvoľnila, zmizla cenzúra a filmárska obec začala naplno využívať tvorivú slobodu. Do Prahy v tej dobe začali prichádzať najznámejší režiséri a tvorcovia filmu z celého sveta a my sme mali možnosť s nimi debatovať, vidieť ich najnovšie filmy, čo viac sme si mohli priať. Entuziazmus tej doby sa naplno prejavil aj československou novou vlnou. Na FAMU prednášali pedagógovia z praxe, tí najlepší zo všetkých filmových profesií na Barrandove. Už v prvom ročníku sme boli pre nich kolegami. Debatovali s nami o najnovších trendoch vo svete techniky i tvorby, vodili nás na nakrúcanie. Na Barrandove nakrúcali aj zahraniční filmári, hlavne Američania a Nemci. Po skončení nakrúcania ostávala filmová technika Barrandovu, takže už na škole sme mali prístup k špičkovej technike. Tam som videl, ako môžu byť ľudia hrdí na svoju prácu, profesiu. Spomínam si na nakrúcanie filmu s Dušanom Trančíkom – bol to portrét Jána Smreka *Vydýchnuť*. Skvelý film, Trančík donútil básnika recitovať jeho básne v duchu „nikdy som nič dobré nenapísal“, ale, samozrejme, film vyznel pozitívne. Potrebovali sme do toho filmu nejaké triky, tak som zašiel na Barrandov, kde mi trikový kameraman s nadšením ukazoval, čo všetko dokážu urobiť.

Ako to bolo na Kolibe?

– Keď sme o niečo neskôr robili film *Vrcholky stromov*, bol som donútený urobiť trikové zábery na Kolibe. Súhlasil som, veď do laboratórií práve kúpili nesmierne drahé špičkové trikové zariadenie Oxberry, v tom čase také nebolo ani na Barrandove. Obsluhoval ho človek bez patričného technického vzdelania a hlavne bez záujmu. Na porade mi povedali, že všetky triky, ktoré potrebujeme, sa dajú urobiť. Keď však prišlo na realizáciu, zrazu bol problém so všetkým, ešte aj s vložением titulkov v požadovanej farbe. Ten technik povedal, že má už dva roky objednané farebné filtre v kamerovom oddelení, ale ešte mu ich nedodali. Kameramanské oddelenie bolo vzdialené asi 100 metrov a on čakal dva roky, že mu tie filtre donesú. A to už ani nehovorím, ako sa správali k negatívom, teda k tomu najcennejšiemu. Nechcem v žiadnom prípade zhadzovať Kolibu, ale ten rozdiel v nadšení z vlastnej práce tu vtedy bolo cítiť. Niežeby tu neboli šikovní a zanietení ľudia,

no v tej dobe rozhodovali o ich pracovnom rozdelení iné faktory.

S Jurajom Jakubiskom ste sa stretli pri filme *Postav dom, zasad' strom*. Nakrúcanie muselo byť intenzívnym zážitkom aj preto, že Jakubisko má silné výtvarné cítenie a vy sa prikláňate skôr k autenticite.

– Nakrúcali sme spolu už predtým krátky film o dožinkových slávnostiach v Nitre, pri ňom sme sa spoznali. Jeho výtvarné cítenie je naozaj neuveriteľné, aj keď vo filme *Postav dom, zasad' strom* nemohlo byť až také výrazné, musel ísť po príbehu. Bol to po rokoch prvý hraný film, ktorý mu strana a vláda dovolili natočiť. Musel sa držať prísne scenára, inotaje či experimenty si nemohol dovoliť. Denné práce sledoval pracovník ÚV KSS. Jakubisko chcel do hlavnej postavy obsadiť výborného poľského herca Daniela Olbrychského, boli sme za ním vo Varšave. Býval v dvojgarsónke, v jednej izbe bol len pingpongový stôl a pri hre sme sa bavili o jeho postave v novom Jakubiskovom filme. Jakubiskovou predchádzajúcou tvorbou bol nadšený, ale práve podpísal zmluvu s Nemcami za neuveriteľný honorár. Keď sa ho totiž pýtali, akú má predstavu o honorári, Olbrychski myslel, že za film, oni však mysleli za jeden deň. Ja som také šťastie nikdy nemal (smiech).

Ako by ste charakterizovali Jakubiska a jeho prácu?

– Jakubisko má pri realizácii filmu neuveriteľnú výdrž. Žije iba filmom, o ničom inom ani nerozpráva. Skončilo sa denné nakrúcanie, ktoré trvalo až do úplnej tmy, a hneď po večeri začal s hercami a so štábovom skúšať scény z ďalšieho filmovacieho dňa. Ráno sa vstávalo už o piatej. Po skončení nakrúcania, keď bol film v postprodukcii, mi jedného dňa zavolali o šiestej ráno, že mám okamžite prísť do laboratória, pretože je problém. Tam už bola komisia a povedali mi, že originálny negatív je poškriabaný. Pýtal som sa, ako sa to stalo, a dozvedel som sa, že negatív dali premeriavať dievčaťu „z ulice“, ktoré bolo vo filmových laboratóriách zamestnané dva týždne. Film zle založilo a celý poškriabalo. Komisia odo mňa chcela súhlas na regeneráciu negatívu. Pri tejto záchrane negatívu môže nastať odlúčenie emulzie od podložky a film sa nenávratne zničí. Nedá sa predpokladať, ako to dopadne. Nakoniec to však dopadlo dobre. Bol to môj prvý hraný film, rozhodovalo sa o mojej kariére. No záver filmu už tak dobre neskončil na ÚV KSS. Režisér musel vystrihnúť poslednú scénu,

kde po tragickom skone hlavnej postavy prichádza spravodlivý trest za nezodpovedný spôsob života – k domu postavenému z ukradnutého materiálu chodia ďalší rozkrádači a zlodziejstvo pokračuje. Film sa premietal v ZSSR, Maďarsku a ďalších krajinách v pôvodnej verzii, u nás cenzurovaný. Porekadlo „poturčenec horší Turka“ v praxi.

Najviac filmov ste nakrútili s Miloslavom Lutherom. V čom ste sa umelecky stretli?

– Slavo videl film *Postav dom, zasad' strom* a páčil sa mu. Spoznali sme sa cez fotografa Tibora Borského a cez Igora Luthera, takisto absolventa kamery na FAMU. Pripravoval nakrúcanie päťdielného seriálu *Život bez konca* podľa literárnej predlohy Františka Švantnera. Slavo má vždy všetko do detailu prepracované, vývoj príbehu aj postáv. Ja som pracoval zo zčiatku skôr intuitívne. Bola to pre mňa veľká škola. Aj keď som si naštudoval scenár dopodrobna, zčiatky nakrúcania boli ťažké. Napríklad pri scéne dedinského dvora sa za sebou nakrúcali zábery z tretieho dielu, potom z prvého, zo štvrtého, z piateho a zase z tretieho, so striedaním ročných období, denných období, atmosfér, išlo aj o nadväznosti ďalších scén... Dalo to poriadne zabráť. Po dvoch rokoch sme si už v závere nakrúcania nemuseli so Slavom takmer nič hovoriť. Obaja vychádzame z reality a to nás spojilo. Je veľmi ľahké upútať na seba ako kameramana pozornosť, sklznúť k exhibícii. To Slavo nemal rád a aj mne to bolo cudzie. Mňa ovplyvnilo detstvo, na jednej strane som mal blízko k prírode a zemitosti, na druhej ku kultúre. Vždy som hľadal prirodzenosť v poetike obrazu. V Monte Carle som mal dostať cenu za kameru vo filme *Chodník cez Dunaj*. V porote bola jedna herečka, ktorá tvrdila, že herečka v *Chodníku cez Dunaj* bola zle nasvietená a vyzerala „škarredo“. Presadila túto cenu pre kameramana filmu, v ktorom hrala ona a bola tam „krásna“. Mojm krédom pri realizácii filmu je podporiť obrazom, správnou svetelnou štylizáciou, pohybom a výtvarným riešením myšlienku scenára, režisérov zámer a poskytnúť maximálny priestor na hereckú realizáciu. Snažil som sa vytvoriť herecké postavy adekvátne ich charakterom, dobe a prostrediu, v ktorých sa príbeh odohráva. Chcel som, aby to boli ľudia z mäsa a kostí, ako v reálnom živote, nerád som nezmyslelne prikrášľoval. V tom sme si so Slavom rozumeli.

Vo filmoch *Chodník cez Dunaj* a najmä *Anjel milosrdenstva* je potlačená farebnosť.

– Nie je. Príbeh sa odohráva počas zimy, ktorá v sebe nemá veľa farebnosti. Nebolo vtedy veľa snehu, čo bolo skvelé, lebo ľad a námraza pôsobia oveľa studenšie – drsnejšie, čo pomohlo najmä surovejším scénam. Farebnosť tu nie je vedome potláčaná, bola taká aj v skutočnosti, len ju trochu neguje výber prostredia. Nechceli sme, aby čokoľvek odvádzalo pozornosť od deja. Keď som nakrútil pekné jazdy krajinou a Slavovi sa zdali pre dej zbytočné, tak ich do filmu nedal. Niekedy mi to bolo ľúto, lebo to boli zaujímavé zábery, no musel som uznať, že by film nikam neposunuli, skôr naopak. U Slava musí mať všetko svoj účel a zmysel. Po takejto spolupráci som šiel robiť televíziu inscenáciu s nemenovaným režisérom, kde účinkovali tí najznámejší herci, k dispozícii bola najlepšia kamerová a pohybová technika, no paráda. Tešil som sa, no moja radosť trvala po prvých slovách režiséra: „Urob mi tam nejaký pekný záber, ja ti tam dosadím hercov.“ Inscenáciu sme dokončili v podobnom duchu. So Slavom som bol zvyknutý rozobrať scénu do detailu, aby to malo zmysel. Tu nič. Tak som si našiel pekný záber a povedal som režisérovi, nech tam dá tých hercov. Naozaj neznášam vetu „Chod a urob nejaký pekný záber“. Samoučelnosť nemám rád, potrebujem, aby veci mali zmysel.

Útek do Budína má filmovú aj televíznu verziu. Čo to znamenalo pre kameramana?

– Nielen u nás, ale všade vo svete – a oveľa skôr – chceli producenti od kameramana komponovanie záberu tak, aby sa z negatívu dali urobiť rôzne formáty filmového obrazu, od klasického 4 : 3 až po 2 : 1. Našťastie sa už dnes formát 4 : 3 nepoužíva, a tak to rozpätie nie je až také veľké. Anglickí kameramani sa na túto skutočnosť už dávnejšie sťažovali, chceli protestovať cez stavovskú organizáciu kameramanov IMAGO. Nepomohlo. Mrzí vás to, ale musíte sa prispôbiť. Potom sa do toho postupne vcítite a už to nejakú ide. Treba sa rozhodnúť, čomu dáte prednosť.

Pre kameramana muselo byť v tomto filme zaujímavé aj množstvo rôznych lokácií.

– Film *Útek do Budína* sme chceli urobiť veľkolepo z každej stránky. Zúročiť tvorivú silu a nazbierané skúsenosti z mnohých filmov. Mala to byť koprodukciami troch štátov, Slovenska, Česka a Maďarska, počítalo sa s peniazmi z Eurimages. Výsledkom mal byť film a päťdielny seriál. Bol to dobový projekt a chceli sme ho naozaj urobiť veľkolepo. Nastal však

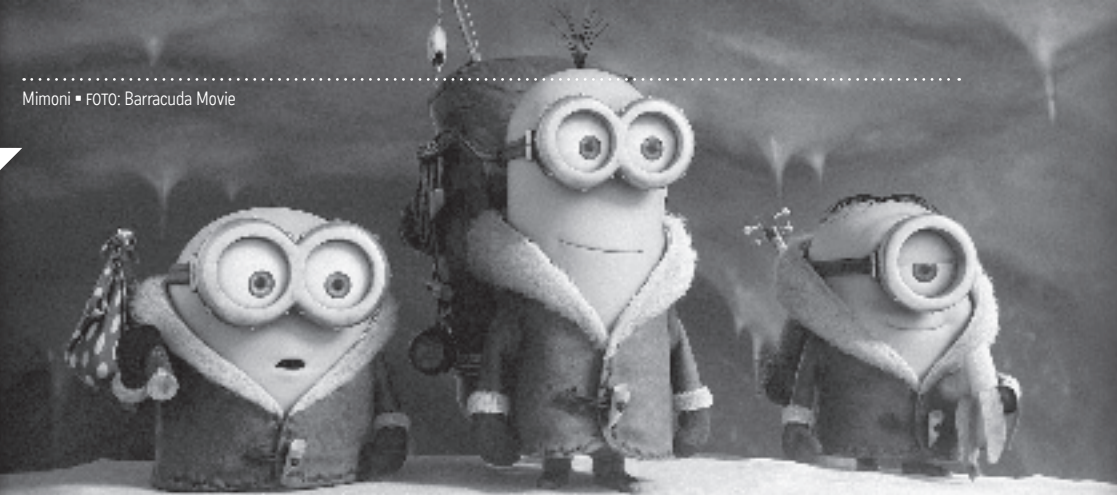
• FOTO: Miro Nôta

problém s peniazmi, čo bolo spôsobené aj tým, že sa uvažovalo aj o televíznej verzii a Eurimages dáva peniaze len na filmové projekty. Maďari potom neinvestovali do projektu finančné prostriedky, na koprodukcii sa zúčastnili len na báze trikových záberov. O ich kvalite nechcem polemizovať, no prerábali sme ich a aj tak som s nimi nebol spokojný. Pre nedostatok financií sme museli robiť počas natáčania veľa kompromisov. Chceli sme nakrúcať v krásnej secesnej kaviarni v Budapešti, ale mali vysoké finančné požiadavky, zvyknutí na americké produkcie. Rovnako sme nemohli nakrúcať ani v metre. Obdivoval som Slava. Ja keď som uvidel priestor, hneď som si ho „zabýval“ a bol som sklamaný, ak sa tam nenatáčalo, no Slavo hneď vymyslel inú lokalitu alebo scénu a bolo to lepšie ako predtým. Vie úžasne improvizovať. Premiéry filmu v Bratislave, Prahe a Budapešti dopadli nad očakávanie dobre.

Vy ste sa aktívne zúčastňovali aj na reštaurovaní slovenských filmov, čo je vždy veľmi citlivá záležitosť.

– To, čo je teraz technicky možné v postprodukčných prácach, sme si predtým nedokázali predstaviť ani vo sne. Pri reštaurovaní filmov ide najmä o etický prístup, a preto je veľmi dôležité, aby pri tom bol kameraman filmu alebo kameraman, ktorý filmársky pozná obdobie vzniku diela. Robil som na reštaurovaní filmov už nežijúcich kameramanov. Technici majú tendenciu vylepšovať obraz, ale film je záznam určitej doby a stupňa technického vývoja. Je potrebné zachovať film pre diváka tak, ako vyzeral v čase svojho vzniku a premiéry. Samozrejme, špiny a škrabance sa odstránia, hoci mne už prekáža čo najďodslednejšie odstraňovanie nedostatkov, lebo plátno malými nedostatkami žije, a keď je to príliš precízne, akoby film stratil svoj vnútorný život. Niektorí kameramani majú tendenciu svoj film vylepšovať, využiť všetky možnosti, ktoré nová technika ponúka. Človeka to zvädza, no treba si vedieť povedať nie. To je ako so sochami. Príde u nás nové zriadenie, staré sochy sa zničia a osadia sa nové. Vždy začíname históriu akoby nanovo. V Janove majú sochu najblbšieho starostu, akého toto mesto malo. Má viac ako tristo rokov a stále tam stojí. My všetko likvidujeme a stále iba začíname. Potom sa len ťažko hľadá vzťah k vlastnej histórii a identite. ◀

□ Rozšírenú verziu rozhovoru nájdete na www.filmsk.sk.

Slovenská distribúcia v roku 2015: opäť rekordy!

► Miro Ulman

V roku 2015 prišli do slovenských kín 4 599 976 divákov. Bola to druhá najvyššia návštevnosť od roku 1996 a v porovnaní s rokom 2014, keď prišli do kín 4 128 584 divákov, vzrástla o 11,42 percent. Rekordné boli tržby – 23 683 512,33 eura znamená medziročný nárast 13,49 percenta.

Minulý rok bol úspešný nielen na Slovensku, ale aj v rámci Európskej únie. Podľa informácií Európskeho audiovizuálneho observatória návštevnosť v EÚ medziročne vzrástla o 7,6 percenta a predalo sa vyše 1,2 miliardy vstupeniek. Za posledných desať rokov prišlo v Európe do kín viac divákov iba v roku 2009, keď mal premiéru film *Avatar* a návštevnosť ovplyvňoval nástup 3D technológie.

Medziročný nárast počtu divákov bol zaznamenaný v 25 z 26 krajín, ktoré mali k dispozícii predbežné výsledky. Pokles (o 1,4 percenta) zaznamenali len vo Francúzsku.

Na slovenskom náraste sa vlni odrazil aj nárast počtu predstavení o 16,39 percenta na 157 772, čo je historicky najvyšší počet v ére samostatnosti a takmer trikrát viac než v roku 2000.

Vzrástla i priemerná cena vstupenky z 5,05 eura v roku 2014 na 5,15. Jediný medziročný pokles v slovenských kinách sa týka priemernej návštevnosti na predstavenie – z 30,46 diváka v roku 2014 na 29,16. Dosaiahnuté hrubé tržby vlni po druhý raz prekročili hranicu 20 miliónov eur: 23 683 512,33 eura zna-

mená medziročný nárast 13,49 percenta a najvyššiu sumu, akú dali diváci za vstupenky od roku 1993.

V roku 2013 sa dostalo do kín 23 slovenských a koprodukčných filmov. Vlni bolo domácich premiér ešte o dve viac a najnavštevovanejším slovenským filmom sa stal dokument *Rytmus: Sídľiskový sen* debutujúceho režiséra Mira Drobného. Videlo ho 81 597 divákov, zaradil sa tak na deviate miesto v rebríčku divácky najúspešnejších domácich filmov v ére slovenskej samostatnosti a zároveň je druhým najnavštevovanejším dokumentom. (Prehľad premiérových slovenských a koprodukčných filmov a ich výsledky sme uverejnili vo *Film.sk 2/2016*.) Všetky slovenské filmy vrátane minoritných koprodukcí videlo vlni 308 123 divákov, čo je 6,7-percentný podiel na celkovej návštevnosti. Na porovnanie, v roku 2014 bol tento podiel 5,71-percentný.

Zvýšený počet divákov v Európe podľa predbežných odhadov nespôsobili len blockbustery, ako sú napríklad *Mimoni*, *Päťdesiat odtieňov sivej*, *Jurský svet*, *Star Wars: Sila sa prebúdzá*, ale aj domáce filmy, ktorých podiel na tržbách vzrástol v 10 krajinách.

Najvyšší (44,1 percenta) prekvapujúco nebol vo Francúzsku, ale vo Veľkej Británii, a to vďaka skutočnosti, že bondovka *Spectre* i *Star Wars: Sila sa prebúdzá* boli z pohľadu financovania majoritne britské produkcie. Slovensku patrí z pohľadu podielu domácich filmov na celkovej návštevnosti 15. priečka z 26 krajín. Už tradične má mimoriadne postavenie v tomto ukazovateli Turecko, ktoré nie je členom EÚ. Návštevnosť domácej produkcie tam vlni dosiahla 56,8 percenta.

V roku 2015 malo v slovenských kinách premiéru 248 novinek, teda o dve viac ako rok predtým. Tieto snímky uviedlo do kín 12 spoločností a 4 slovenské filmy si distribuovali producenti sami. Najviac premiér mala spoločnosť Barracuda Movie (52), nasledovali Continental film (37) a Asociácia slovenských filmových klubov (34).

Z pohľadu dosiahnutých výsledkov sa poradie na prvých dvoch miestach nezmenilo. Najúspešnejšou distribučnou spoločnosťou roku 2015 bola Barracuda Movie (od 1. 1. 2016 CinemArt SK), ktorá mala 37,46-percentný podiel na počte divákov a 38,45-percentný podiel na hrubých tržbách. V kinách distribuovala najmä snímky spoločností 20th Century Fox International, DreamWorks Animation, Paramount a Universal a v TOP 10 mala vlni štyri filmy – *Mimoni*, *Päťdesiat odtieňov sivej*, *Rýchlo a zbesilo 7* a *Jurský svet*. Druhá priečka patrila spoločnosti Continental film (15,99 percenta/16,30 percenta). Tá distribuovala filmy spoločnosti Warner Bros. i nezávislých spoločností, pričom ani jeden z nich nebol v desiatke najnavštevovanejších. Tretia priečka patrí spoločnosti Saturn Entertainment (12,81 percenta/13,47 percenta), ktorá je členom distribučnej siete Walt Disney Studios Motion Pictures International, a to i vďaka trom filmom v TOP 10 – *Star Wars: Sila sa prebúdzá*, *V hlave* a *Avengers 2: Vek Ultrona*.

V roku 2015 bola opäť najnavštevovanejším filmom na Slovensku animovaná rozprávka. V roku 2013 zvíťazili *Šmolkovia 2 3D* so 140 822 divákmi, v roku 2014 film *Ako si vycvičiť draka 2* so 171 335 divákmi a tentoraz to boli *Mimoni* s 365 184 divákmi. Dostali sa dokonca do desiatky najnavštevovanejších filmov v ére samostatného Slovenska a v súčasnosti im patrí siedma priečka. Vlni sa ani jeden domáci film nedostal do TOP 10 najnavštevovanejších titulov roka. *Rytmus: Sídľiskový sen* však skončil jedenásty.

Prvenstvo animovanej rozprávky *Mimoni* predznamenal už rekordný otvárací víkend – 109 475 divá-

TOP 10 SLOVENSKO (1. 1. – 31. 12. 2015)

	POČET DIVÁKOV
1. <i>Mimoni</i>	365 184
2. <i>Päťdesiat odtieňov sivej</i>	239 521
3. <i>Hotel Transylvánia 2</i>	161 466
4. <i>Spectre</i>	149 312
5. <i>Rýchlo a zbesilo 7</i>	144 468
6. <i>Star Wars: Sila sa prebúdzá</i>	130 976
7. <i>V hlave</i>	122 521
8. <i>Jurský svet</i>	115 059
9. <i>Hry o život: Drozdajka – 2. časť</i>	102 526
10. <i>Avengers 2: Vek Ultrona</i>	90 344

zdroj: Únia filmových distribútorov SR

kov je historicky najvyšší počet v ére samostatného Slovenska. Film *Päťdesiat odtieňov sivej*, ktorý počas otváracieho víkendu prilákal do našich kín 108 094 divákov, sa tak tešil z prvenstva len štyri mesiace. Podobne to bolo aj v prípade slovenského dokumentu *Rytmus: Sídľiskový sen*, ktorý videlo počas premiérového víkendu 43 189 divákov. Bol to po filme 38 (r. L. Zednikovič a D. Dangl) so 49 314 divákmi druhý najúspešnejší otvárací víkend domáceho filmu v ére samostatnosti.

V uvedených číslach sú zarátané len výsledky členov Únie filmových distribútorov, kompletne výsledky ďalších vyše dvadsiatich filmov distribuovaných mimo ÚFD sa nám do uzávierky tohto čísla nepodarilo získať. V údajoch za rok 2015 nie sú zahrnuté napríklad výsledky kina Film Europe, návštevnosť projektu Bažant Kinematograf, ktorý prilákal 46 000 divákov na projekcie v 33 slovenských mestách, na filmových a hudobných festivaloch a bratislavskej Magio pláži, ďalej výsledky festivalových projekcií nedistribučných titulov (s výnimkou Febiofestu) a ani návštevnosť čoraz populárnejšieho alternatívneho obsahu (záznamy divadelných, operných či baletných predstavení, koncertov, športové prenosy...).

Návštevnosť domácich titulov i celková návštevnosť v slovenských kinách má za posledné štyri roky stúpajúcu tendenciu. A vzhľadom na očakávanú domáce i zahraničné novinky veríme, že rok 2016 bude podobne úspešný. ▲

Byť verní tomu, koho sme nikdy predtým nevideli

► Jana Dudková (vedecká pracovníčka Ústavu divadelnej a filmovej vedy SAV)

Holokaust nepatrí medzi nedostatočne zviditeľňované a pripomínané témy. Dlhodobým problémom jeho filmovej reprezentácie je však stereotypizácia obrazov a emocionálnych vzorcov, často smerujúcich k sentimentalite a melodramatickej katarzii. V časoch, keď xenofóbia strednej Európy speje k prejavom, ktoré sú štrukturálne možno nové, no zvonka pôsobia ako desivé paralely neslávnvej minulosti, je však pripomínanie holokaustu povinnosťou v analytickej aj afektívnej rovine. Otázkou je, ako tieto roviny skĺbiť, aby výsledok nepokračoval v bezpečnom znečitlivovaní a udržiavaní statu quo.

Pozornosť, ktorá sa dostala filmu *Saulov syn*, je v tomto kontexte ďaleko od prázdneho festivalového hynu. Ide o popretie holokaustového mainstreamu aj o oživenie zabehnutého rukopisu festivalových hitov stredoeurópskeho regiónu témou, ktorá vybočuje z repertoáru sociálnej nerovnosti. A pritom László Nemes – niekdajší asistent Bélu Tarra – neprináša vo svojom hranom debute k poznatkom o holokauste nič nové, nepripomína žiadneho zabudnutého hrdinu ani umlčaného umelca, neponúka dokonca ani nový typ informácií o tom, čo robí táborová mašineria s ľudskou existenciou či psychikou. Vychádza z dobre známej tézy, podľa ktorej nie je možné uchopiť holokaust ako celok, pretože to radikálne popiera možnosť svedčiť. Holokaust sa rozpadáva do nekonečného množstva svedectiev, no tie nie sú svedectvami v pravom zmysle slova, sú iba ich metonymiami, spomienkami tých, čo prežili.

Nemes sa nesnaží vytvoriť ilúziu, že jeho film je takýmto svedectvom. Naopak, vychádza z podobnej premisy ako Benedek Fliegauf pri reprezentácii ďalšieho príbehu o rasovo motivovanom vraždení (*Je to iba vietor*) – z premisy, podľa ktorej má väčší

účinnok než sentimentalita pamäti a predstieranie spomienok svedka nenápadné, no systematické budovanie napätia, v tomto prípade dokonca aj prvky dobrodružnej zápletky. Podobne ako Fliegauf aj Nemes orientuje diváka v reálnom i afektívnom priestore viac prostredníctvom zvuku než obrazu. A vyhýba sa hudbe, nechá jej podľa Tarrovho vzoru len pár sekúnd, keď vystúpi na povrch banalita jej melodramatického potenciálu.

Rovnako ako vo filme *Je to iba vietor* je aj v *Saulovom synovi* kamera často „zavesená“ na protagonistovi, jej cieľom však nie je gradovať strachovanie oňho – aj preto nezaberá tak často jeho zátylok, ale sníma ho z rôznych uhlov. Úvodné zábery, keď sa pohybuje pred protagonistom a sleduje vo veľkom detaile iba jeho meravú tvár, sú v tomto zmysle aj istým druhom kľúča k celému filmu. Nevieme, čo Saul cíti, odkiaľ a kam ide, aké sú jeho motivácie. A neexistuje žiaden dôvod, aby sme sa to dozvedeli do konca filmu. Postavenie kamery tesne pred tvár protagonistu je mimoriadne zneisťujúce. Nie je to pozícia nepozorovaného svedka, no nie je to ani pozícia pohľadu niekoho druhého, ktorá by vytvárala

identitu subjektu. Ba ani ejzenštejnovská kamera, ktorá sa zachytením veľkého detailu tváre chce dovolávať divákovo svedomia. Nemes dáva divákovi prvými zábermi facku celkom iným spôsobom: upozorňuje ho na dobre známy fenomén depersonalizácie a zmechanizovania existencie v táboroch, ale aj na existenciálny rozmer diváckej pozície otupeného konzumenta, ktorý sa rád orientuje v motíváciách postáv a v deji, no rovnako a rád aj okamžite zabúda.

Nemes skúma možnosti, ktoré mu núka trend súčasných stredoeurópskych festivalových drám a rezignuje na štylistiku komerčnej aj umeleckej kinematografie venujúcej sa holokaustu. Pritom aj on zdôrazňuje dôležitosť prekročovania otupenej, zbanalizovanej prítomnosti. V prostredí, kde horizont prežitia určuje boj so sériou predpísaných úkonov, prezentuje Saula ako muža, ktorý sa náhle rozhodol vytvoriť si minulosť aj budúcnosť – za každú cenu. Muža, ktorý je niekoľko krokov od vyslobodenia a napriek tomu je ochotný vystaviť seba aj celú odbojovú skupinu,

tajne plánujúcu útek, nebezpečenstvu okamžitej smrti. Muža, ktorý možno nikdy nemal žiadneho syna. O ktorom dokonca nevieme, či vôbec niekedy mal vieru a dôveru v náboženské rituály, a ktorý napriek tomu všetko svoje konanie sústreďuje na nájdenie rabína, aby „svojho“ syna pochoval tak, ako „sa patrí“.

Snaha pochovať „syna“ je symbolom posledného vzopätia proti existencii v pozícii člena sonderkommanda – človeka, ktorý vedome posielal ďalších ľudí na smrť a denne prichádza do styku s masami splynovaného mäsa. Pretože útek, zdá sa, nie je riešením, iba pokračovaním devastácie ľudskosti, ďalším odkladaním smrti. Aj tajne snímané fotografie či kradnutie táborovej dokumentácie, celý tento dobre známy a často heroizovaný repertoár osvienčimského odboja stratil pre Saula zmysel. Posledné zvyšky ľudskosti môžu totiž spočívať niekde inde. Napríklad v náhlom rozhodnutí pochovať chlapca, ktorého sme nikdy predtým nevideli. ▲

Saulov syn (Saul fia, Maďarsko, 2015)

REŽIA: László Nemes SCENÁR: L. Nemes, Clara Royer KAMERA: Mátyás Erdély STRIH: Matthieu Taponier HUDBA: László Melis HRAJÚ: Géza Röhrig, Levente Molnár, Urs Rechn, Todd Charmont, Christian Harting MINUTÁŽ: 107 min. HODNOTENIE: ●●●●●

Tam dole

► **Jakub Lenčoš** (poslucháč audiovizuálnych štúdií na FTF VŠMU)

Ulrich Seidl. Ten, ktorý objavuje svet nanovo. Nefilmovo, ale filmami. Meravo. Unikátne. Tak „hranými“, ako i „dokumentárnymi“ dielami si, zdá sa, tvrdohlavo buduje vlastný bezútešný svet. Surový. Bez kompromisov. Je autorom niekedy väčšieho, inokedy menšieho chumáča ľudských zostatkov, až neľudských zlomkov. Chumáča, ktorý sa na diváka lepí ako ťažká, mazľavá, páchnuca hmota, gniaviaca jeho myseľ túžiacu po konci a po vykúpení čerstvým vzduchom pred kinosálou. V pivnici to je niečo podobné. Pridáva sa klaustrofóbia.

Seidla autorsky charakterizuje už jeho raná tvorba. Od *Zvieracej lásky* prešlo dvadsať rokov, no už v nej predznamenáva postupy a princípy, ktoré platia i teraz. Potichu preklína, potichu sa smeje v rukavičkách a kamera beží. Vitajte v jeho „disneylande“.

Začiatok záberu. Nabilo vykachličkovaná stena i podlaha, uprostred perie automatická práčka, jej telo má odtieň žltej a v strede tradične kruhový otvor, nič výnimočné. Napravo stojí postaršia pani v bledomodrej tepláčkovej súprave. Jej pohľad smeruje reflexívne ku kamere. Stojí v pozore, akosi hrdo a sebedovome, ktovie, čo pred nami skrýva. V práčke sa prevaľuje niečo bledomodré (žeby ďalšia súprava?). Zlovestné ticho. Zdá sa, že práčka doprala. Hmm. Á, tak nie, ešte stále perie. Teta sa ani nepohne. Čaká. Dvadsať sekúnd, koniec záberu.

Seidlove uhrančivé aranžérske schopnosti ma zvädzajú k pôžitkáckym pokusom preložiť do slov jeho ďalšie výjavy z podzemia. Ale dosť. Podstatné je, že kopa marazmu a zvráteností je inscenovaná podobne harmonicky. Po epizódach. Nesúvisle.

Bolo by však zavádzajúce označiť spomenutý zá-

ber za reprezentatívny. Nie je to *V pivnici* v dvadsiatich sekundách. Javí sa ako prázdny a nie je jediný, ktorý mlčí, no iné zábery sú vyhranenejšie, komunikatívnejšie. Opísaný záber však patrí medzi tie, ktoré poodhaľujú hru výborného stratéga a jeden z dôvodov, prečo Seidl dokáže aj po dlhých rokoch diváka stále zaraziť a znepokojiť. Vystrašiť? Funkcia toho záberu nie je zrejmä, akými tajomstvom. Informácie sú na celej ploche filmu neúplné, kusé, mnohé zostáva nevyjasnené. Divák je vhoďený do interpretačnej neistoty, je mu odopreté vytvoriť si celistvý obraz o jednotlivých epizódach. Seidla zaujíma iba samotná existencia fragmentov, súvislosti trhá už v zárodkoch.

Ako príklad zámernej neinformovanosti môže poslúžiť epizódka so sivovlasým a sebastým pánikom, ktorý si sám pre seba fúka do trúbky hneď vedľa objemného bojlera. Manželka mu necháva jedlo na schodoch „dolu“. Nejedia spolu, no keď je jej o poschodie vyššie už dlho, zatelefonuje mužovi, čo v tej pivnici toľko robí. Otázniky. Nehovoriac o protagonistovej (nekorrektnej) láske k histórii. Jeho

svadobná historka s Hitlerovým obrazom je jedným z najpamätnejších momentov filmu.

Seidl buduje umelý konštrukt – monštrum – výkričník. Na autenticitu si nepotrpí, časová postupnosť je vedľajšia. Všetko je vopred precízne skomponované, matematicky presne načasované. Svojich respondentov nepristihuje „pri čine“. Je iniciátorom, zadáva zjavne veľmi konkrétne úlohy: teraz mi povedzte niečo o sebe, urobte to a to tým smerom, postavte sa do rohu a mlčte, tentoraz si vystačím aj bez slov... *V pivnici* je uschovaný silný materiál, toho si je Seidl vedomý. Podobne ako poučený divák vie, že ten materiál bude využitý na podporu čo najdesivejšieho posolstva. Hororová vízia spoločnosti, nie dokument!

Film sa očakávane pohybuje tam, kde fascinujúca virtuoza hraničí so samoučelnou exhibíciou. Kontroverzný smutno-smiešny „gore“ je vyrábaný na mieru. Funguje na účelový zotrvačník. Nič z toho

však nepovažujem za výčitku. Seidl iný nebude, iba znovu trochu posúva hranicu znesiteľnosti. Tentoraz sa teda prikláňam na stranu zástancov toho „odporného odľuda“. (No čo, sám s tým nie som vyrovnaný.) On sa snaží a aj za cenu nie úplnej dôslednosti sa usiluje film vygradovať, ak sa to tak dá povedať. Príbeh dominy a jej otrocka sa odohráva aj v byte za denného svetla, nielen v pivnici. Samozrejme, pivničné priestory netreba brať doslovne, ale tá epizódka je predsa len level sám osebe.

(...) Poznámka ex post: 50. minúta môže znamenať predčasny, no pravdepodobne definitívny divákov prepad do ťaživej agónie svojej reality. Bledomodrá teta sa nám objavuje v ďalšom zábere. Tentoraz s dvomi kolegyňami. Tie sú v šatách. Jedna stojí na starom mieste našej tety, ktorá sa presunula do opačného rohu. Tretia je v popredí. Práčka ešte stále nedoprala. ▲

V pivnici (Im Keller, Rakúsko, 2014)

RÉŽIA: Ulrich Seidl **SCÉNÁR:** U. Seidl, Veronika Franz **KAMERA:** Martin Gschlacht **STRICH:** Christoph Brunner **MINUTÁŽ:** 81 min. **HODNOTENIE:** ●●●●

Cit pre jazyk ako citlivosť k svetu

► Peter Ulman (filmový publicista)

„Pojmoslovie, ktoré používame, spoluformuje náš pohľad na svet,“ píše vo svojej novej knihe *Úskalia a slasti jazyka* filmový kritik Pavel Branko, ktorý popri mágii obrazu prieskumnícky zvláda aj teritórium slova, textu a jazyka, najradšej toho v úlohe knižného či rozhlasového posla umeleckého stvárnenia, ale aj ako informačného a komunikačného prostredníka vôbec. Jeho pozbierané jazykové postrehy zaujali vo fejtónovom súbore *Úklady jazyka*, vydanom vlani, akejsi „jednotke“ k aktuálne prezentovanému knižnému dvojčatu.

Viac ako stovka štylisticky nápaditých jazykových fejtónov reaguje na podnety hovorovej reči, mediálnej praxe, umeleckej publicistiky aj prekladateľskej transformácie. Pri posudzovaní jazykových situácií autor hľadá ich korene aj podobnosti, na čo mu slúži jazyková výbava spojená so znalosťou reálií a tendencií príslušného kultúrno-historického prostredia. V pojmovom inštrumentári disponuje ťažkým kabilrom internacionalizmov, ale v plnej zbroji má aj šiky hovorových výrazov či expresív.

Slovenčinu vidí ako moderný a pevný jazyk, ktorý posilňuje svoju hovorovú zložku a ktorý síce čelí infiltráčnym tlakom rozpínajúcej sa angličtiny aj príbuznej češtiny, ale prejavy škrupulózne nútenej spisovnosti autor považuje za zbytočné zátaras, zatiaľ čo víta osviežujúce novotvary a jazykové nápady. Pri kritike prekladov upozorňuje na častý „doslovizmus“, nedôrazne usporiadaný slovosled alebo formulácie znefunkčnené krkolomnosťou. Oceňuje, ak je preklad živý, plastický a empatický, ale musí byť zároveň doložený presnými znalosťami jazyka a reálií.

Poučenie o situáciách jazyka presahuje v jeho náhľadoch aj do kultúrnej, sociologickej alebo historicko-politickej sféry. Rôznorodé jazykové postrehy mu prihral aj záujem o film. Najčastejšie polemizuje s prekladmi názvov, ale podá si aj darebné preklady z poľštiny a ruštiny v odborných filmových časopisoch, nepatričnú výslovnosť mena slávneho režiséra v rozhlasovej relácii, prekrútenie sloganu

Pavel Branko:
Úskalia a slasti jazyka
(Vydavateľstvo MilaniuM v spolupráci so SFÚ,
Dunajská Lužná, 2015, 311 strán)

hnutia Nový nemecký film alebo nezastaviteľnú inváziu anglickej transkripcie slovanských vlastných mien. Závažná pripomienka sa týka nástrah slabozkontrolovaného, povrchného prekladu pri televíznom uvádzaní dokumentárnych filmov.

Mimoriadnymi vlohami Brankových „úskalí a slastí“ sú ironický nadhľad a konštruktívna hravosť ako sprístupňujúce ozvláštnenie aj intencia úvah. Vtipné kaskády a reťazce nápadito odvíjaných slovných spojení naznačujú napätie aj súlad v slovotvorbe a takisto upozorňujú na časté vycúvanie logiky z jazyka, a teda v istom zmysle aj z reality, ktorá jazyk utvára. Dômyselný, ale aj „výmyselný“ autor pritom inklinuje k myšlienkovému uvoľneniu, až k akejsi usporiadanej roztopašnosti. A hoci svoje rozlety nutne podriaďuje racionálnemu dozoru, vnímaná napriahnutosť fantázie, umožňujúca poťažkávať a premeriavať aj imaginárne pitoreskosti, prináša autorovi i čitateľovi poznávaciu potechu. Táto významná črta autorovej metódy a štýlu je v jeho záslužnom populárno-vedeckom rozmachu gestom dolujúcim účinkom aj hrejivou ľudskou stopou.

Hlavnou hnacou silou knihy je však autorova odborná a ľudská kompetentnosť. Skúmaná problematika preňho nie je samoučelnou kratochvílou, ale bytostne významnou humánnou úlohou, brániacou supercenným civilizačným výdobytkom a súčasťou národnej kultúrnej identity. A je aj výzvou na pozornejšie vnímanie a dôkladnejšie, nápaditejšie a hlavne „bezúrazové“ hľadanie myšlienkových ciest. ◀

Vlna vs. breh

(Magic Box Slovakia)

Martin Štrba je jedným z najúspešnejších a najoceňovanejších slovenských kameramanov. Spolupracoval napríklad s Martinom Šulíkom (*Neha, Všetko čo mám rád, Záhrada, Orbis pictus, Krajinka, Slnečný štát, Klíč k určování trpaslíků*) alebo s českým režisérom Vladimírom Michálkom (*Babí léto, O rodičích a dětech*), za ktorého filmy *Anděl Exit* a *Je třeba zabít Sekala* a za *Hořící keř* Agnieszky Holland získal Českého leva. Film *Vlna vs. breh*, ktorý vznikol v slovensko-českej koprodukcii, je jeho dlhometrážnym režijným debutom. Je to dokument o výnimočnej generácii slovenských fotografov (Jano Pavlík, Rudo Prekop, Vasil Stanko, Tono Stano, Martin Štrba, Miro Švolík, Kamil Varga, Peter Župník), ktorí sa začiatkom 80. rokov stretli na pražskej FAMU a do umeleckej fotografie vniesli energiu, hravosť a nespútanú imagináciu. Film je na DVD so zvukom DD5.1 a DD2.0, s obrazom vo formáte 16 : 9 a s českými a anglickými titulkami. Ako bonus je na nosiči 5-minútový dokument z vernisáže pražskej výstavy *Slovenská nová vlna 80. léta* zo 16. 12. 2013.

Návrat do horiaceho domu

(Anzio)

Vlani mal v slovenských kinách premiéru dokumentárny film *Návrat do horiaceho domu* (2014) o živote Chavivy Reickovej (1914–1944), hrdinke Slovenského národného povstania, príslušníčke britskej spravodajskej služby, aktivistke i zanietenej sionistke. Po stredometrážnej *Rabínke* (2012) o Gisi Fleischmannovej, ktorá pomohla zachrániť tisíce Židov, je *Návrat do horiaceho domu* dlhometrážnym debutom režisérky Anny Gruskovej. Film prináša nielen množstvo neznámych archívnych materiálov, spomienky pamätníkov a putovanie po stopách Chavivy na Slovensku, vo Veľkej Británii a v Izraeli, ale predovšetkým príbeh príťažlivej osobnosti, ktorý môže inšpirovať aj v súčasnosti. Tento titul je na DVD v dvoch verziách. V jednej sú pôvodné anglické dialógy so slovenskými titulkami, v tej druhej sú zasa slovenské dialógy prekladané pomocou anglických titulok a anglické dialógy sú zachované. Film je na DVD so zvukom DD2.0 a s obrazom vo formáte 16 : 9. Ako bonus sa tu nachádza rovnomený 20-stranový komiks, doplnený o stručný slovník výrazov (alija, kibuc, zelóti...).

Mimi & Liza 2

(Magic Box Slovakia)

Dva roky po tom, ako sa na trhu objavilo DVD so siedmimi epizódami večerníčkového animovaného seriálu *Mimi & Liza*, vyrobenými v rokoch 2012 a 2013, sa nevidiaca Mimi, ktorá vníma okolitý svet rukami a ušami, a jej vidiaca kamarátka Liza vracajú v nových dobrodružstvách. Na výrobe sa podieľal rovnaký tvorivý tím – animátorka Katarína Kerekesová, ktorá s Katarínou Molákovou spolupracovala na scenári, s Borisom Šimom na výtvarnej realizácii a celý seriál režírovala. O hudbu sa postaral Marek Piaček. Hlavné postavy nahovorili Ema Mercová (Mimi) a Gréta Fedora Homzová (Liza). Jednotlivé epizódy – *Zakliaty čas* (2014), *Vanilkový deň* (2014), *Zrkadlo* (2014), *Dáždovka Tour* (2014), *Bublínkový vesmír* (2015), *Neposlušné písmenká* (2015) – vznikli v koprodukcii spoločností Fool Moon a ekran a Rozhlasu a televízie Slovenska. Snímky sú na DVD s obrazom vo formáte 16 : 9, so zvukom DD2.0 a s anglickými titulkami. Ako bonus je na ňom animovaná reklama na aplikáciu *Mimi & Liza* pre tablety a telefóny.

Lucie Česálková (Ed.): Film – náš pomocník. Studie o (ne)užitečnosti českého krátkého filmu 50. let
(Národní filmový archiv a Masarykova univerzita, Praha – Brno, 2015, 327 strán)

Publikácia je zborníkom prác študentiek Ústavu filmu a audiovizuálnej kultúry Filozofickej fakulty Masarykovej univerzity v Brne a editorky knihy Lucie Česálkovej, ktorá bola zároveň (s jednou výnimkou) vedúcou ich bakalárskych prác, v prepracovanej podobe tvoriacich jadro tejto knihy. Autorky sa venujú doteraz často nepovšimnutej problematike krátkych účelových filmov 50. rokov minulého storočia, o ktorých sa Česálková zaujíma dlhodobo a venovala jej aj svoju predchádzajúcu knihu *Atomové věčnosti. Český krátký film 30. až 50. let*. Krátke účelové filmy 50. rokov sú v dnešnej dobe často bez hlbšieho kritického zhodnotenia zovšeobecňujúco označované za propagandistické, schematické a neinvenčné. Analýza celkového objemu produkcie, ku ktorej autorky pristupujú bez zaťaženia predsudkami, však ukazuje, nakoľko je takýto prístup zjednodušujúci a zavádzajúci.

Ivan Stadtrucker: Dejiny slovenskej televízie. Náčrt vývojových tendencií kultúrotvornej inštitúcie (1956 – 1989)
(Perfekt v spolupráci so SFÚ, Bratislava, 2015, 311 strán)

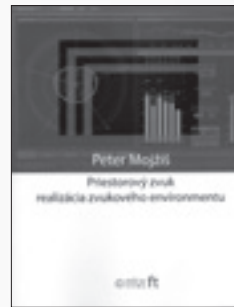
Obsiahla kniha scenáristu, dramaturga, filmového teoretika a pedagóga a bývalého riaditeľa Slovenskej televízie Ivana Stadtruckeru dopodrobna mapuje dejiny inštitúcie, ktorá si v tomto roku pripomína šesťdesiate výročie svojho vzniku, a to od roku 1956 do roku 1989, keď so zmenou renežance prišla aj zmena jej vnímania ako kultúrotvornej ustanovizne. Stadtrucker poukazuje na hodnotu televízie ako špecifického kultúrneho a národného fenoménu, ktorým sa podľa neho stala vďaka tomu, že sa svojou kreativitou vymedzovala voči programovej štruktúre Československej televízie, pozitívne pôsobila na vzdelanosť a rozhľad širokých vrstiev obyvateľstva a umožnila vznik mimoriadnych umeleckých diel, ako i rast mnohých výrazných umeleckých osobností. Táto skutočnosť doteraz nebola náležite docenená, a tak je vzdanie holdu všetkým, ktorí pomáhali slovenskú televíziu budovať, jednou z hlavných ambícií Stadtruckerovej knihy.

► Rozhovor s autorom čítajte na nasledujúcej dvojstrane.

Eva Gubčová a kolektív Ateliéru animovanej tvorby FTF VŠMU: ... a predsa sa animuje
(Vysoká škola múzických umení, Bratislava, 2015, 191 strán)

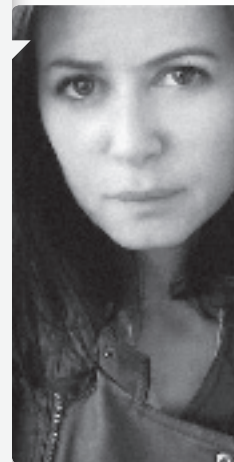
Publikácia, ktorá vznikla pri príležitosti 20. výročia Ateliéru animovanej tvorby Filmovej a televíznej fakulty Vysoké školy múzických umení v Bratislave, prístupnou formou mapuje históriu tohto ateliéru. Prostredníctvom stručných medailónov predstavuje pedagógov, medzi ktorých patrili a patria osobnosti ako Rudolf Urc, František Jurišič či Eva Gubčová a dnes už aj viacerí úspešní absolventi – Ivana Laučíková, Vanda Raýmanová, Katarína Kerekesová, a poskytuje vyčerpávajúce informácie o štúdiu v ateliéri a o jeho aktivitách, akými sú sústredenia, semináre či tvorivé dielne. Najväčší priestor však patrí samotným filmom, ktoré na pôde ateliéru vznikli, ich tvorcom a množstvu získaných ocenení. Informácie o filmoch sú doplnené bohatým obrazovým materiálom, dokumentujúcim ich rôznorodosť a kvalitu.

Peter Mojžiš: Priestorový zvuk – realizácia zvukového environmentu
(Vysoká škola múzických umení, Bratislava, 2015, 116 strán)

Profesor Peter Mojžiš, vedúci Ateliéru zvukovej skladby Filmovej a televíznej fakulty Vysoké školy múzických umení v Bratislave a držiteľ mnohých ocenení, predovšetkým za zvuk vo filmoch Martina Šulíka, vo svojej publikácii *Priestorový zvuk* približuje problematiku dnes už neodmysliteľnej zložky filmového diela nielen študentom filmových škôl, ale všetkým záujemcom o teoretické a praktické zásady vytvárania a pôsobenia trojrozmerného zvukového prostredia, nakrúcania kontaktného a pomocného zvuku, postprodukcie, mixáže a konverzie. Text je doplnený bohatým obrazovým materiálom ku konkrétnym filmom, na ktorých sa Peter Mojžiš podieľal, ale najmä snímkami, ktoré názorne vysvetľujú prácu vo zvukovej strižni.

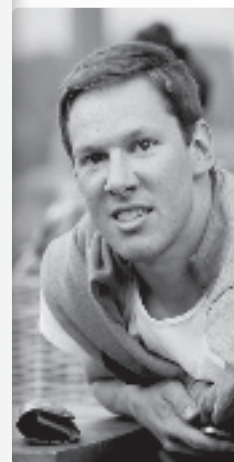
ZVUKOVÉ PUBLIKÁCIE

režisérka a scenáristka
Katarína Sulajová
Koncom minulého roka som v Prahe dokončila nakrúcanie detektívneho seriálu. Momentálne sa naplno venujem prípravným prácam na projekte *Backstage*. Je to celovečerný film o skupine mladých tanečníkov z malého mesta, ktorých vzájomné vzťahy sú vystavené tvrdej skúške, keď sa dostanú do vysnívanej televíznej súťaže. Dúfam, že sa nám s choreografom Miňom Kerešom, kameramanami Denisou Buranovou a Simonou Weisslechner, tanečníkmi z The Pastels, hudobným producentom Viktorom Hazardom a ďalšími talentovanými kolegami podarí spolu so spoločnosťou Arina film production vytvoriť pútavý príbeh zo súčasnosti.

režisér
Martin Repka
Pozorujem svoje nádherné tri deti, ako rastú. Manželke sa snažím vytvoriť priestor na realizáciu. S Ivanom Laučíkom, Ivanom Štrpkom a Petrom Repkom vyvíjam film o *Osamelých bežcoch* a pracujem na scenári svojho celovečerného filmu s pracovným názvom *Kerkár*. Mal by to byť príbeh syna, ktorý hľadá cestu k otcovi tetovačovi. Aj keď mám toho okolo seba stále veľa, snažím sa vybojovať si priestor na tvorbu. Pokúšam sa pracovať a tráviť čas s ľuďmi, ktorí sú mi vzácní, čo nie je vždy jednoduché.

režisér a producent
Juraj Krasnohorský
S francúzskym režisérom a kameramanom Andréom Bonzelom sme sa po tom, čo André niekoľko rokov zbieral amatérske filmy z celého sveta od počiatku kinematografie, pustili do realizácie prvých testov na jeho nový film *Láska z celulóidu*. Historický materiál bude jadrom filmu, ktorého som producentom, a na Slovensku sa nám črtá veľmi sľubná spolupráca s digitalizačným pracoviskom SFÚ. Projekt by sa mal prvýkrát predstaviť v marci na Febiofeste. Kreatívne sa zabávame s Petrom Košťalom pri písaní druhej verzie scenárov k dobrodružnému TV seriálu pre tinedžerov *LAB*, ktorý je vtipne prešpičovaný kvantovou a relativistickou fyzikou.

• FOTO: Peter Procházka

Televízia mala väčší význam než film

► **Rastislav Graňák** (poslucháč audiovizuálnych štúdií FTF VŠMU)

Ivan Stadtrucker patrí medzi výrazné osobnosti slovenskej audiovizuálnej kultúry. Napísal prvú slovenskú publikáciu o filmovej estetike, je autorom mnohých scenárov, viedol prvé štúdio pre elektronickú hudbu v Československu. Takisto pracoval v slovenskej televízii od jej počiatkov a istý čas v nej pôsobil aj ako ústredný riaditeľ. Teraz čitateľom predstavuje svoje *Dejiny slovenskej televízie*, v ktorých sleduje obdobie rokov 1956 až 1989. Publikáciu vydalo vydavateľstvo Perfekt v spolupráci so Slovenským filmovým ústavom.

Kedy vznikol popud napísať dejiny slovenskej televízie?

– Keď som prišiel do televízie, čo bolo v roku 1958, bratislavská televízia pokusne vysielala z provizórneho štúdia na Kamzíku. Uvedomil som si, že sa rodí zvláštna kultúrna inštitúcia, ktorá určite vojde do dejín slovenského národa. V tomto presvedčení som si začal zbierať informácie a zapisovať svoje poznatky. Keď si nalistujete časopis *Slovenské divadlo*, ročník 1982, nájdete tam moju odbornú štúdiu *Prístupové cesty k televízii a jej dejinám*. Dá sa povedať, že už vtedy som mal pripravený koncept dejín slovenskej televízie.

Hned' v úvode som sa dočítal, že ste na svoju knihu nenašli žiadnu podporu. Vari slovenská televízia stratila záujem o svoje kultúrne dedičstvo?

– To je dobrá otázka. Slovenská televízia nemala

nikdy záujem o vlastné dejiny. Nepochopil som prečo. Na rozdiel od filmového ústavu, ktorý perfektne funguje, nijaký televízny ústav neexistuje. Nechcem svojich filmových priateľov provokovať, ale nemôžem nepovedať, že pre kultúrny a spoločenský vývoj národa má, alebo mala, televízia oveľa väčší význam.

Ako prebiehal samotný proces písania knihy?

– Niektoré pasáže som mal rozpísané už pred desiatimi rokmi. Počas písania ďalších ma zastihlo niekoľko nečakaných vecí. Jednak to bol nezáujem zo strany televízie, jednak dlhoroční kamaráti a zamestnanci televízie, ktorí všeličo vedeli, pomreli a tí ostatní už všeličo zabudli. Na všetko som sa musel sústreďovať sám. To bola strašná robota. Kvôli každému dátumu som musel naklusať do televízie mestskou dopravou a v archíve zisťovať, ako to vlastne bolo. V dostupných materiáloch sa

vyskytuje odlišné datovanie inscenácií. V niektorých prípadoch upynuli od prijatia scenára dramaturgiou cez výrobu až po odvysielanie inscenácie dva mesiace, zatiaľ čo v iných aj päť rokov. Ďalší problém nastal v tom, že ja som mal dielo rozrátané asi na 1 000 strán. No to neprichádzalo do úvahy, vraj to nikto nebude čítať a bude to veľmi drahé. Povedali mi: maximálne 300 strán. Teraz bol predomnou problém nie zhromažďovať, ale vyhadzovať získaný historický materiál. Navyše som ochorel. Posledný rok to bolo vážne, takže som bol pol roka práceneschopný. Posledné kapitoly som písal v nemocnici, poležiaci v posteli. Takisto nastal problém s financiami. Vydavateľstvo Perfekt hľadalo a doprosovalo sa sponzorov, aby kniha vôbec vyšla. A musela vyjsť do konca roka. Nikoho, kto by pomohol, nebolo. V kritической chvíli som sa rozhodol napísať osobný prosebný list generálnemu riaditeľovi Rozhlasu a televízie Slovenska Václavovi Mikovi. V osobnom liste mi odpísal, že pri príležitosti televízneho jubilea pripravujú iné eventy, nie moje dejiny. Na poslednú chvíľu pomohol vydavateľstvu riaditeľ Slovenského filmového ústavu Peter Dubecký. Iba vďaka nemu a obetavosti pani Gocníkovej, riaditeľky vydavateľstva Perfekt, mohla kniha vyjsť.

V televízii ste pracovali už v jej zárodkoch a zažili ste na vlastnej koži všetky veľké zmeny vrátane prelomového roku 1989. Aké zmeny priniesla Nežná revolúcia?

– Televízia ako sprostredkovateľ masovej informácie a propagandy, ktorú sme sa – niekoľkí snaživci – pokúšali pretransformovať aj na umelecky produktívnu inštitúciu, fungovala v rámci istých politických noriem a v duchu komunistickej ideológie – tej sme sa snažili všelijako vyhnúť. Po Nežnej revolúcii sa vďaka demokratizačnému procesu všetko zmenilo, najmä spoločenské podmienky. Televízia zmenila svoj charakter, po revolúcii bola úplne iná ako pred ňou – boli to dve neporovnateľné inštitúcie. A dnešná televízia už má – z aspektu radového diváka aj v pozitívnom zmysle – máločo spoločné so Slovenskou televíziou. Symptomatické je aj to, že pre mnohé osoby, ktoré sa dnes vyskytujú na obrazovke, sa dejiny televízie začínajú dňom ich príchodu do Mlynskej doliny. Alebo vari nie? Všimnite si zároveň, že pre nášho diváka nie je medzi vysielaním „STV“, ktorá sa už volá iba Jednotka a Dvojka, a vysielaním Jójky či inej komerčnej stanice principiálny rozdiel. Podľa mňa ide o

veľkú, celonárodnú stratu kultúrotvornej inštitúcie.

Zaujímavou kapitolou vašej knihy je Televízna filmová tvorba, teda prvá polovica 60. rokov. Aký bol vzťah medzi Kolibou a televíziou?

– To je veľmi zložitá otázka. Pravda je taká, že v roku 1963 či 1964 sa televízia zbláznila do filmového materiálu, všetko sa naň nakrúcalo. Fakt je, že práca sa dala urobiť dokonalejšie, relácie sa mohli reprízovať. Zaujímavosť je, že honoráre pre členov štábu mala televízia asi o tretinu nižšie oproti Kolibe. Navzdory tomu vytvorili televízni pracovníci spolu s tými kolibskými filmy, ktorým Koliba nemohla konkurovať. Asi preto, že televízia bola priaznivejšie naladená, nemali sme také šibeničné normy a kritériá. Každý pracoval s radosťou a urobil aj viac, ako musel. Tým potom vznikala paradoxná situácia, že televízia vďaka svojej dramaturgii produkovala viac a hodnotnejších filmov. A aj moji vážení kolegovia Jelena Paštéková a Václav Macek boli vo svojich *Dejinách slovenskej kinematografie* konfrontovaní s otázkami typu: Má sa tými filmami chváliť slovenská kinematografia alebo televízia? Komu patria? Táto otázka nie je správne položená. Je to pýcha slovenskej audiovizuálnej kultúry.

Štúdio v Bratislave bývalo v tieni toho pražského. Ako to vnímali bratislavskí zamestnanci? Mali záujem o spoluprácu s Prahou alebo vládla silná túžba po nezávislosti?

– To by bola téma na samostatný článok, ale v skratke: Praha videla v Bratislave pridruženú výrobu, tak ako v Brne či Ostrave. Slovenskej televízii sa táto pozícia, samozrejme, nepáčila. Vplývali na to hlavne dve príčiny. Prvá, že naša robota sa kryla pod názvom Československá televízia s riaditeľstvom v Prahe. Druhá, že tým sa zatajovalo, že na Slovensku niečo vzniklo a vzniká. Tak sa stalo, že prakticky až do Nežnej revolúcie nebolo jasné, ako sa má televízia v Bratislave volať. Problematická bola aj otázka copyrightu, čo malo za následok, že slovenská televízia akoby neexistovala a na medzinárodnom fóre žala úspechy tá pražská, aj keď sa program vyrobil na Slovensku. Len na ilustráciu absurdnej situácie – keď v roku 1969 komunikoval Jozef Vrabec, riaditeľ slovenskej televízie, s Prahou, používal pečiatku „Ústredný riaditeľ Československej televízie štúdio Bratislava“. Keď korešpondoval na Slovensku, tak použil „Riaditeľ Slovenskej televízie“. ▲

FOTO: archív M. Hnáta

MARTIN HNÁT

V redakcii Film.sk sme sa rozhodli vrátiť k staršej rubrike Ako ďalej, absolvent?, aby sme predstavili začínajúcich filmárov, zistili, aké skúsenosti získali počas štúdia a s akými predstavami a ambíciami vstupujú do profesionálneho života. Tentoraz prinášame vyjadrenia vlnajšieho absolventa filmovej réžie na VŠMU v Bratislave Martina Hnáta.

Prihlásenie sa na VŠMU vnímam ako jedno z najlepších životných rozhodnutí. Na školu som dorazil ako 22-ročný, relatívne neskúsený mladík s čerstvo prebudenou vášňou pre čosi, o čom som mal len efemérnu predstavu. S pomocou pedagógov sme sa začali oveľa detailnejšie zaujímať o film ako médium a zároveň o to najdôležitejšie – o objektívny a subjektívny svet ako východiskovú látku filmovej rozprávania. Okrem teórie filmovej reči nás učili pozorovať naše vonkajšie i vnútorné pochody, vlastné a neskôr aj cudzie vzťahy a ich súvislosti. Nabádali nás, ako silou obrazu a situácie pomenovať svet a rozmýšľať nad dôsledkami výpovede. Stali sme sa o čosi citlivejšími smerom k nuansám a kazuistike ľudského bytia. Spomínam si na jeden jesenný večer počas prvého ročníka, keď sa premietol film *Uslyszcie mój krzyk* a Robert Kirchoff nechal ešte na chvíľu zhasnuté svetlo, na to krátko, no stotonové ticho a na diskusiu, ktorá nasledovala... Zimomriavky.

Práve v diskusii vznikali naše prvé pokusy, zväčša ťažkopádne a nezrelé. Prvé roky sprevádzal pocit, že nikdy nebudem hodný označenia filmár. No postupne začali tie naše malé obrázky fungovať o čosi lepšie, až sa dostavilo tušenie, že to raz nemusí byť márnosť. Za to najprínosnejšie na štúdiu považujem práve to, že sme boli okamžite hodení do praxe. Od samého začiatku sme mohli pozorovať výsledky našej snahy a konfrontovať ich s názormi na škole. Každé natáčanie posúvalo vpred a točilo sa v kuse. Veľakrát sa nespalo aj niekoľko nocí za sebou, aby sme stihli aspoň deň, keď už nie hodinu projekcie.

Trochu ma mrzí, že na veľa vecí sme museli prísť

tou ťažšou cestou. Nikto nám na vyučovanie nedotiahol živého herca, nikto nás nezavolať na vlastné natáčanie. Možno nám tak len chceli zachovať ilúzie, lebo film sa u nás ešte len prebúdzal z hibernácie. Na konci však masívne prevažuje to dobré. Fakulta je podľa môjho názoru – napriek mnohým jedovatým slovám pri pive – v dobrom stave. Každý pedagóg, s ktorým som sa dostal do užšieho kontaktu, ma počas tých rokov trpezlivo formoval a vložil niečo zo seba do mojej mentálnej výbavy. Pamätám si na slová Vlada Balca v prvý deň v škole: *Ste tu, aby ste dorástli do svojej veľkosti.* Eva Borušovičová, Stanislav Párnický, Martin Šulík, Dušan Trančík, Peter Bebjak a mnohí ďalší, nielen z našej katedry, ako Zuzana Tatárová, Mária Ferenčuhová či Ondrej Slivka, pre nás vytvorili podhubie, za ktoré som čoraz vďačnejší.

Po škole prišla na živobytie takmer nevyhnutná fáza komerčnej tvorby. Momentálne som plne vytážený prácou v postprodukcii na pripravovanom projekte súkromnej televízie, no vďaka ľuďom okolo sa tento projekt pre mňa stáva novou školou a je zároveň prostriedkom k uskutočneniu ambície v podobe prvého „celovečeračku“. Ten sa ešte len pokojne batolí v úvodnej fáze spracovania námetu, no ak všetko pôjde hladko, so scenáristom Jankom Púčekom sa možno už onedlho pustíme do písania. Vždy sa mi páčilo, že adjektíva „mladý a začínajúci“ tvorca predstavujú v tomto fachu vek okolo tridsiatky. Dúfam, že sa mi to podarí stihnúť do magickej hranice Kristových rokov. ▲

► spracoval Daniel Bernát

Crème de la crème pre filmových fajnšmekrov

Týždeň francúzskeho filmu *Crème de la crème* sa v slovenských kinách uskutoční už po tretí raz. Od 10. do 16. marca uvedie žánrovo pestrý výber z francúzskej kinematografie v štyroch kategóriách: Aktuálne, Návraty, 3x Marion a Pre deti. „Už tradične sme silní vo filmoch z festivalov v Cannes, Berlíne a Benátkach. Je to naša špecializácia, ktorú si strážiame a cielavedome budujeme. Do tohto ročníka však prvýkrát zaraďujeme aj dobré žánrové filmy,“ uviedol Ivan Hronec, prezident Film Europe Media Company, ktorá prehliadku organizuje spolu s Francúzskym inštitútom. Návštevníci si budú môcť vyberať napríklad z titulov *Ďaleko od ľudí* (r. D. Oelhoffen), *Môj kráľ* (r. Maiwenn), *Denník komornej* (r. B. Jacquot), *Mikrób a Gasoil* (r. M. Gondry), z trojice filmov s herečkou Marion Cotillard (*Macbeth*, *Dva dni, jedna noc*, *Z kosti a hrdze*) či z animovaných rozprávok *O myške a medveďovi* a *Chrobáčikovia*. *Crème de la crème* sa bude konať v Bratislave v kinách Film Europe, Mladost a Lumière a potom v mestách Banská Bystrica, Brezno, Bytča, Košice, Liptovský Mikuláš, Martin, Nitra, Nové Mesto nad Váhom, Piešťany, Poprad, Prešov, Sereď, Trenčín, Trnava a Žilina.

► ZS

Filmový kabinet deťom už aj v regiónoch

Výchovno-vzdelávací projekt Filmový kabinet deťom, ktorý od roku 2014 pripravuje Asociácia slovenských filmových klubov s podporou Audiovizuálneho fondu, je určený žiakom 1. stupňa základných škôl. „Nazvali sme ho ‚kabinetom‘, pretože lektorka a animátorka sa tu menia na milé pani učiteľky, ktorých úlohou je vysvetliť deťom, čo je to animovaný film, animácia a aké animačné techniky a postupy poznáme,“ hovorí Martina Mlichová, koordinátorka projektu, ktorý je zároveň workshopom, pretože deti sa zapájajú aj do jednoduchých animačných cvičení. Kým v školskom roku 2014/2015 realizovala ASFK projekt predovšetkým v Bratislave, v tom aktuálnom sa vydala už aj na cestu do regiónov. „Rozhodli sme sa tak na základe záujmu, ktorý vzrástol po tom, ako sa projekt rozbehol v bratislav-

ských školách a stretol sa s veľkým úspechom,“ vysvetľuje Mlichová. Od septembra 2014 videlo to najlepšie z dielni slovenských animátorov spolu už 3 200 detí z rôznych základných škôl na Slovensku. „Už teraz máme nahlásených toľko škôl z regiónov, že určite budeme v cestovaní pokračovať aj budúci školský rok.“

► Martina Paštékova

Prihlasovanie na ceny Igric

Do 31. marca môžu tvorcovia prihlasovať svoje filmy vyrobené v roku 2015 do súťaže 27. ročníka filmovej ceny Igric. Ocenenia sa budú udeľovať v kategóriách hraná filmová tvorba pre kiná, televízna dramatická tvorba, filmová a televízna dokumentárna tvorba (okrem spravodajstva, publicistiky a magazínov), animovaná tvorba, ženský herecký výkon vo filmovom alebo televíznom diele, mužský herecký výkon vo filmovom alebo televíznom diele. Rozhodne sa aj o držiteľovi ceny za celoživotné dielo v audiovizuálnej oblasti. Okrem toho sa udelia prémie Slovenského filmového zväzu, Únie slovenských televíznych tvorcov a Literárneho fondu za vynikajúce tvorivé výkony, Cena Jána Fajnora pre tvorcov do 35 rokov a Zvláštne uznanie poroty producentovi. Prihlášky spolu s dielom a potvrdením o zaplatení manipulačného poplatku (10 eur) možno odovzdávať v obálke s označením 27. Igric 2016 na vrátnici Slovenského filmového ústavu alebo ich zaslať poštou na adresu: Mira Trizmová, Igric 2016, Pri Sucho mlyne 72, 811 04 Bratislava. Vyhlásenie výsledkov cien Igric 2016 sa uskutoční 22. septembra. Viac informácií spolu s prihláškou nájdete na stránke www.igric.sk.

► dan

Zmeny v Klube filmových novinárov

Klub filmových novinárov funguje tento rok s novým 7-členným výborom a má aj nového predsedu. Stal sa ním filmový publicista Peter Konečný, ktorý v tejto pozícii nahradil Hanu Beranovú. Podpredsedníckou sa stala Kristína Kúdelová a ďalšími členmi výboru sú Emília Kincelová, Štefan Vraštiak, Robert Pospíš, Ladislav Volko a Miroslav Ulman.

► dan

Karty sú rozdané, hra stále otvorená

► **Pavla Rachelová** (absolventka audiovizuálnych štúdií na FTF VŠMU)

Vznik filmu je náročný proces, o tom niet pochýb. Dá sa to stroho skonštatovať, ale čo sa za tým skrýva? Ak je niečo náročné, žiada si to podrobnejší pohľad, ktorý môže byť o to zaujímavejší. V mesačníku **Film.sk** prinášame seriál, v ktorom počas roka prevedieme čitateľov rôznymi fázami tvorby a výroby filmu až po jeho verejnú prezentáciu. Ďalšie časti seriálu sa budú venovať obrazovej a zvukovej postprodukcii. V aktuálnom vydaní sa sústredíme na strihovú skladbu.

Po poslednej klapke nakrúcania sa končí výrobná fáza filmu a začína sa proces postprodukčných prác. Ako prvý sa strihá obraz. Podľa Davida Bordwella a Kristin Thompson môžeme strih chápať ako koordináciu jedného záberu s tým nasledujúcim. Filmový strihač ponechá z dostupného materiálu to, čo najlepšie funguje, a všetko ostatné, nadbytočné vyradí.

Filmový strihač a pedagóg Vysoké školy múzických umení Maroš Šlapeta definuje náplň svojej profesie ako finálnu syntézu natočeného materiálu. „Mňa učil aj Maxo Remeň a on hovoril, že strih je posledná tvorivá fáza pri vzniku filmu – v tom zmysle, že môže zásadným spôsobom ovplyvniť jeho tvar. Tým nechcem povedať, že zvuk nie je tvorivý, naopak, úloha zvukárov je obrovská. Ale čo sa týka štruktúry filmu, oni už výsledok veľmi neovplyvnia. Strihač vytvára finálnu štruktúru die-

la a zároveň do veľkej miery ovplyvňuje jeho štýl. Syntéza záberov sa dá urobiť rôznymi spôsobmi a práve voľba konkrétneho spôsobu vtláča dielu jeho štýl.“

Strihač je prítomný pri vzniku filmu už oveľa skôr ako vo fáze postprodukcii. Oslovuje sa na začiatku celého výrobného procesu a medzi jeho prvé úlohy by mala patriť aj dôsledná analýza scenára a spätná väzba režisérovi. Názory na to, či sa má strihač zúčastniť na nakrúcaní, sa rôznia. Existujú argumenty, že strihač by mal byť prvým divákom filmu a dávať sa naň nepoznačeným pohľadom, kým z nakrúcania by si mohol odniesť dojmy, ktoré by jeho pohľad skresľovali, alebo by si z plácu zapamätal niečo, čo v skutočnosti v nakrútenom materiáli nie je. Strihačovou úlohou je dôkladné porovnanie scenára s natočeným materiálom. „Pretože nie vždy sa podarí všetko zo scenára pretaviť do

nakrúteného materiálu. Niekedy sa stane, že medzi materiálom je niečo, čo režisér so scenáristom nepredpokladali, a je na strihačovi, aby si to všimol a pracoval s tým ďalej,“ vysvetľuje Šlapeta, ktorý strihal napríklad dlhometrážne tituly *Viditeľný svet*, *Až do mesta Aš*, *Ďakujem, dobre*, *Deti*, *My zdes*, *Hranica* či *Hrana – 4 filmy o Marekovi Brezovskom*.

Pri hranom filme vychádza strihovú skladbu snímky prirodzene zo scenára. Tomu sa v prípravnej fáze spravidla venuje dostatok času. Pri dokumente je to iné. Scenár je veľakrát iba načrtnutý alebo nepresný. Tvorcovia sa snažia zachytiť aj bezprostredné situácie a pracovať s tým, čo im ponúka dané miesto a okolnosti. Hľadanie konečnej štruktúry filmu je v tomto prípade dlhší proces, pri ktorom sa strihač vlastne nezriedka stáva spoluscenáristom dokumentu.

Takisto nie je v dokumentárnej tvorbe nič výnimočné, ak sa začne strihať už počas nakrúcania. „Niečo sa natočí, dospejeme k predpokladu, čo by kde mohlo byť, dotočí sa to a znovu prestrihá. A takto sa to môže opakovať donekonečna.“ Šlapeta však zároveň pripomína, že dokrúcanie závisí aj od finančných a časových možností.

Za najefektívnejší sa považuje postup, keď strihač pozerá materiál prvý raz sám a dôkladne sa s ním oboznámi. Pri druhom pozeraní je zvyčajne prítomný režisér, s ktorým strihač konzultuje a analyzuje, čo je na materiáli zaujímavé a ako ho asi poskladať. Ďalším krokom je hrubý zostrih. Pri hranom filme je rýchlejšie a jednoduchšie riešenie, keď ho strihač môže robiť sám. Po tejto časti nasleduje dlhý proces detailného brúsenia a cizelovania s cieľom dosiahnuť tú najlepšiu strihovú skladbu. „Aby som si mohol vytvoriť mentálny obraz filmu, musím sa vlastne materiál naučiť naspamäť, komplexne ho obsiahnuť, vedieť, kam po čo siahnúť a ako zasadiť konkrétny prvok do celej štruktúry,“ ozrejmuje Maroš Šlapeta.

Veľmi dôležitý je vzťah režiséra a strihača. Napokon, v strižni spolu strávia množstvo hodín pozeraním a skladaním jednotlivých záberov. „Ideálne je, keď je ten vzťah rovnocenný, lebo sa môžu navzájom obohacovať. Existujú režiséri, ktorí sú autoritatívni, veľmi presní a konzekventní, a potom sú takí, čo si uvedomujú, že film je tímové dielo. Zase si pomôžem Maxom Remeňom. Keď som sa ho pýtal, ako sa mu robilo so Štefanom Uhrom, tak povedal, že super, ale že to vlastne bola hrozná

nuda, lebo Uher to mal vždy tak dobre premyslené a natočené, že v strižni to len dali dokopy a bolo to takmer vybavené. Omnoho zaujímavejšie bolo pracovať napríklad so Stanislavom Barabášom, ktorý čakal, čo strihač vymyslí.“ A v tom spočíva umelecký prínos tejto profesie. Samozrejme, strih je aj technická profesia – každý profesionál musí ovládať remeslo, dnes sú to už najmä počítačové systémy. Ale do veľkej miery je strih práve duševná a umelecká práca, ktorá súvisí aj s psychológiou. Tá je potrebná i v samotnej strižni – stáva sa, že režiséri nemajú dostatočný odstup od materiálu a citový vzťah k niektorým scénam im bráni pozeráť sa na vec triezvo, bez zväzujúcej zaujatosti. Ťažšie si vtedy uvedomujú, že tieto scény sa počas hľadania štruktúry stali nepotrebnými a nadbytočnými.

Keďže strihovú skladbu filmu sa rodí zo spolupráce strihača s režisérom, znamená to, že nesú zodpovednosť za niekoľkomesačnú prácu množstva členného štábu. „Dostanete čriepky, ktoré navzájom nesúvisia, sú časovo a priestorovo nesúrodé a vy nesmiete dopustiť, aby sa to nepodarilo. Chcete vyťažiť z natočeného materiálu čo najviac, nepokaziť a nezdeformovať to. A aj keď materiál nie je veľmi podarený, je na vás, aby ste sa pokúsili zachrániť to,“ hovorí Šlapeta.

„Dnes je to tak, že keď sa ráno rozhodnete, do večera môžete mať kompletnú technológiu potrebnú na strih filmu. A bolo obdobie, keď si režiséri mysleli, že strihačov nepotrebujú. Takýto trend som sledoval aj na škole. Lenže neskôr mnohí zistia, že je škoda zbaviť sa človeka, ktorý môže filmu zásadným spôsobom pomôcť, posunúť ho tým, ako premýšľa nad jeho štruktúrou, vnútornými súvislostami, ako poskytuje spätnú väzbu.“ Šlapeta ďalej pokračuje, že mimoriadne dôležité je aj ľudské porozumenie medzi tvorcami, pretože samotný film je komunikáciou autora s divákom, a keď sa nedarí komunikovať na rovnakej vlne režisérovi so strihačom, ako môže takýto tím docieľiť odkomunikovanie posolstva? Isté napätie a konflikty sú dovolené, ba môžu byť priam prínosné, no v zásadných bodoch vo vzťahu k dielu by mali tí dvaja uvažovať rovnako.

Po finálnom strihu dlhometrážneho filmu, ktorý štandardne netrvá kratšie ako tri mesiace, sa dielo posúva do štúdia zvukového majstra. Ale o tom až nabadúce. ▲

Minoritné Berlinale s veľkým ohlasom

► Kristína Aschenbrennerová, Soňa Balážová

Hoci sa v oficiálnom programe 66. Berlinale (11. – 21. 2.) neobjavila nijaká majoritne slovenská snímka, nemožno povedať, že by o slovenských filmoch na berlínskom festivale nebolo počuť. Sekciu Panorama otvoril koprodukčný debut Tomáša Weinreba a Petra Kazdu **Ja, Olga Hepnarová**, ktorý sa stretol so živým ohlasom, a v sekcii Generation 14plus bol uvedený film pre mládež **Ani ve snu!** režiséra Petra Oukropca. Ďalšie tituly zo slovenskej produkcie sa prezentovali na filmovom trhu, no a slovenskí filmári predstavili svoje pripravované projekty aj v rámci niekoľkých sprievodných podujatí.

Olga Hepnarová sa v 22 rokoch rozhodla pre rázny protest proti spoločnosti, ktorou sa cítila viktimizovaná, a filmové prerozprávanie jej príbehu zaujalo nielen programový tím festivalu. Snímka *Ja, Olga Hepnarová*, uvedenej vo svetovej premiére, vyčlenili deväť projekcií a záujem divákov bol veľký. Pozitívne boli aj reakcie v prvých recenziách, ktoré okrem iného vyzdvihli „*inteligentný prístup bez snahy o senzáciu*“ (Variety) či „*odklon od popkultúrnych konvencií portrétov a exploatacií masových vrahov*“ (Cineuropa). Film o poslednej žene odsúdenej v Československu na trest smrti si už čoskoro budete

môcť pozrieť aj v slovenských kinách, v apríli ho do distribúcie uvedie Asociácia slovenských filmových klubov.

V sekcii Generation 14plus, zameranej na filmy pre deti a mládež, bol odpremiérován koprodukčný titul *Ani ve snu!* Režisér Petr Oukropec sa vo svojej režijnej tvorbe venuje mladšiemu publiku a v rozhovore s Denisou Štrbovou z Českého filmového centra vysvetľuje svoj záujem o takéto publikum nasledovne: „*Rodinné filmy a filmy pre deti majú v Česku dlhú tradíciu, ktorá bola z rôznych príčin prerušená. Myslím, že stojí za to v tejto tradícii po-*

kračovať.“ Po svojom debutovom projekte pre deti *Modrý tiger* (2012) sa rozhodol nakrútiť film pre tínedžerov. V snímke *Ani ve snu!* zachytáva každodenný život mladých parkúristov. Hlavná hrdinka Laura odbieha od reality do romantického sveta fantázie, ale keď sa tieto dva svety spoja, musí sa rozhodnúť, ktorý z nich uprednostní. Prechody medzi realitou a snom si vyslúžili prirovnanie k „*matrixovskému portálu na druhú stranu reality*“ a súčasne ocenenie za „*opustenie vyšliapaných chodníčkov príznačných pre filmy o dospievaní*“ (Cineuropa).

Oba filmy boli odprezentované aj na projekciách vyhradených pre účastníkov Európskeho filmového trhu (European Film Market/EFM) spolu s dielami Marka Škopa *Eva Nová* a Olma Omerzua *Rodinný film*, ktoré mali festivalové premiéry už v minulom roku – *Eva Nová* na MFF Toronto a *Rodinný film* na MFF San Sebastián.

Slovenské zastúpenie nechýbalo ani na Berlinale Talents. Tento rok pozvali medzi talentovaných filmárov Dianu Fabiánovú, ktorej úspešný dokument *Mesiac v nás* (2009) bol uvedený na viac ako 150 medzinárodných filmových festivaloch. „*Berlinale pre nás zorganizovalo prednášky a workshopy špičkových profesionálov z filmového priemyslu od režisérov, hercov, kameramanov až po skladateľov či strihačov, ktorí pracovali na mimoriadne zložitých či novátorských dielach. No možno ešte dôležitejší bol osobný kontakt a spriatelnenie s toľkými talentovanými mladými ľuďmi. Účastníkmi boli filmári zo 79 krajín sveta. Tá multikultúrna atmosféra a rozmanitosť bola jedinečná. Inšpirovalo ma vidieť, ako sa každý naplno snaží dať život svojmu projektu, aj to, že problémy ako financovanie, s ktorými sa boríme tu na Slovensku, sú všade rovnaké, západnú Európu nevynímajúc,*“ hovorí Diana Fabiánová. Berlinale Talents sa stará o svojich absolventov aj po skončení podujatia, keď môžu požiadať o odbornú pomoc.

Na programe Kreativnej Európy Nemecko Share Your Slate! s cieľom poskytnúť priestor na debatu a 30-minútové koprodukčné stretnutia spoločnosti, ktorých projekty získali podporu MEDIA Slate, sa zúčastnila produkčná spoločnosť TRIGON PRODUCTION s pripravovaným dokumentom o Dežovi Hoffmannovi *Fotograf Beatles* režiséra Petra Hledíka.

Na celoročnom tréningovom programe pre skúsených scenáristov zo strednej a z východnej Európy ScripTeast sa zúčastnil tvorivý tím Tereza Olhová

(scenár) a Michal Kollár (scenár a réžia) s projektom *Samko Tále: Kniha o cintoríne*. V Berlíne sa ako tradične konala druhá časť tohto scenáristického workshopu.

Európsky filmový trh je dôležitým bodom pre filmový priemysel. Každoročne sa tu stretnú tisíceky filmových profesionálov – tento ročník zaznamenal takmer 9 000 účastníkov s tzv. marketovou akreditáciou. Práve počas EFM prevzala spoločnosť The Match Factory do svojho portfólia česko-francúzske-slovenskú koprodukcii režiséra Bohdana Slámu *Baba z ladu*, ktorú minulý rok finančne podporil aj fond Eurimages.

Slovenskú kinematografiu na EFM už po jedenásty raz reprezentoval aj Slovenský filmový ústav (SFÚ) v spoločnom stánku s Českým filmovým centrom a so Slovinským filmovým centrom pod hlavičkou Central European Cinema. Okrem rozhovorov so zástupkyňami SFÚ mohli návštevníci trhu získať informácie o diani v slovenskom filme aj z propagačných materiálov – zo slovensko-anglického katalógu *Slovenské filmy 15 – 16*, z bulletinu *What's Slovak in Berlin*, zo špeciálneho anglického vydania *Film.sk* a z materiálov jednotlivých slovenských producentov.

V stánku sa vystriedali filmoví profesionáli z celého sveta, predovšetkým zástupcovia medzinárodných festivalov, ktorí sa zaujímali o aktuálnu i staršiu slovenskú filmovú tvorbu, či agenti alebo zástupcovia distribučných spoločností, hľadajúci na Slovensku obchodných partnerov. Adrián Žiška zo spoločnosti Film Europe Media Company zhodnotil jeho fungovanie pozitívne: „*Je tým potrebným a vítaným miestom, križovatkou a zároveň zdrojom informácií o všetkom podstatnom, čo sa vo svete slovenského filmu udialo alebo sa ešte len stane. Vo vzťahu k slovenskému filmárovi poskytuje profesionálne zázemie na rozšírenie povedomia o jeho diele, ako i možnosť stretnúť sa počas filmového trhu v Berlíne s ľuďmi, z ktorých môžu vziať budúci partneri. Vo vzťahu k zahraničnému záujemcovi o slovenský film je adekvátne kvalifikovaným miestom na získanie prvých informácií a potrebných kontaktov. Navyše v spolupráci s ostatnými stredo-európskymi národnými filmovými inštitúciami každoročne organizuje „Welcome Drink“, kde v príjemnom prostredí poskytuje ešte rýchlejšiu možnosť nadviazať nové kontakty či utužovať tie staré.*“

Rekonštrukcia v procese

► **Martin Kudláč** (filmový publicista)

Tohtoročný 45. Medzinárodný filmový festival Rotterdam (27. 1. – 7. 2.), ktorý pravidelne rozširuje horizonty inovatívnej a experimentálnej tvorby, predznamenávala výmena na poste festivalového riaditeľa. Po ôsmich rokoch vystriedal Rutgera Wolfsona holandský filmový producent Bero Beyer, ktorý začal svoje funkčné obdobie viac než len kozmetickými úpravami. Odhladiť od toho, v Rotterdame sa tento rok predstavili aj slovenskí filmári.

V hlavnej súťaži Hivos Tiger Awards, zameranej na nové talenty, sa kombinuje zámer propagovať invenčnú kinematografiu a produkciu krajín s nedostatočne rozvinutou filmovou infraštruktúrou. Prvé z ohlásených zmien sa dotkli práve tejto sekcie, keď sa jej záber zúžil z pôvodných 15 súťažných filmov na 8. Toto rozhodnutie ovplyvnilo aj počet víťazov – hlavnú cenu si odniesol len jeden filmár, nie traja, ako to bolo v minulosti. Porota, v ktorej zasadal aj portugalský režisér Miguel Gomes či riaditeľ Viennale Hans Hurch, udelila hlavnú cenu britskému režisérovi iránskeho pôvodu Babakovi Jalalimu za jeho druhý celovečerný film *Radio Dreams*. Komorná a mierne melancholická dramédia s náznakmi absurdného a čiastočne aj surreálneho humoru, v ktorej prvá rocková skupina z Afganistanu čaká na Metallicu počas jedného dňa v iránskej rozhlasovej stanici v San Franciscu, zaujala porotu predovšetkým reflexiou odcudzenia sa v zahraničnej kultúre. Porota udelila aj špeciálnu cenu celovečernému debutu mladého paraguajského režiséra Pabla Lamera, audiovizuálnej kontemplácii o živote v ozvenách smrti *La última tierra*.

Prebiehajúca reštrukturalizácia festivalu zasiahla jasným tematickým vyhranením aj ostatné programové sekcie: Bright Future (sem spadá aj súťaž Hivos Tiger Awards ako súčasť širšieho dramaturgického záberu s orientáciou na mladú autorskú tvorbu s vlastným štýlom a víziou), Voices (etablovaní autori), Deep Focus (retrospektívy) a Perspectives (hranice medzi filmom a vizuálnym umením). Ich podsekcie obsahovali tento rok dovedna 227 celovečerných a 253 krátkometrážnych titulov, z toho 123 vo svetových premiérach.

Štyridsiaty piaty ročník festivalu sa niesol v duchu centrálnej témy ID Check v špeciálne vymedzených podsekciami, no vzhľadom na jej aktuálnosť a naliehavosť téma prestupovala aj ostatné sekcie. Fluidnú a amorfnú identitu skúmali festivaloví dramaturgovia cez doménu gendera, komunitných kamier či v prebúdajúcej sa barmскеj kinematografii.

Okrem aktuálnych politických a sociálnych tém sa festival zamerával aj na lokálny motív – 75. výročie rekonštrukcie Rotterdamu s jeho vychýrenou progresívnou architektúrou. Súčasťou programu *This is Where Reconstruction Starts* bol i súbor šiestich krátkych snímok mladých filmárov prepojených s festivalom. Príbeh utečanca hľadajúceho azyl predstavila pod názvom *Gardeners (Záhradníci)* slovenská režisérka Mira Fornay, ktorá v roku 2013 získala Hivos Tiger Award za film *Môj pes Killer*. Fotograf a kameraman Martin Kollár zase zastupoval slovenský film v sekcii *As Long As It Takes* so stredometrážnym režijným debutom *5. október*. Kollár sleduje v sérii statických meditatívnych záberov svojho brata na ceste exotickými krajinami predtým, ako podstúpi náročnú operáciu. Aj napriek denníkovému a bezdialógovému spracovaniu výrazne osobnej témy ponúka Kollár univerzálne zamyslenie nad moderným človekom s presahmi k Thoreauovmu transcendentizmu.

Podľa vyjadrení nového riaditeľa čakajú zmeny aj nadchádzajúce ročníky festivalu, a to nielen v samotnej prehliadke filmov, ale i v industry časti pre filmových profesionálov. Beyer tak potvrdil zámer festivalu pružne reagovať aj na globálne transformácie vo filmovom priemysle, akou je napríklad digitálna distribúcia. ▲

VLADO MÜLLER

► **Daniel Bernát**

V marci by sa dožil osemdesiatky filmový, televízny, divadelný aj rozhlasový herec Vlado Müller. Zomrel ako 60-ročný v júni 1996.

Paradoxne, Müller po hereckej kariére netúžil. A keď sa ocitol pred komisiou elitných hercov na pohovorech do odborného divadelného kurzu pri štátnom konzervatóriu, išlo mu hlavne o to, aby to mal čím skôr za sebou. Jeho otec bol riaditeľ knižného vydavateľstva a poznal sa aj s hercami, s Budským, Dibarborom. „*Tí ho presvedčili, že ako silný mladý muž, s patričným hlasom, mám nádej stať sa hviezdou.*“ Herecký kurz teda absolvoval a v osemnástich nastúpil do nitrianskeho divadla. Vojenčinu si odkrútil v Armádnom divadle v Martine, odkiaľ sa vrátil do Nitry a v roku 1966 zakotvil na Novej scéne v rodnej Bratislave.

„*Áno, súhlasím, na prvom mieste v hercovom živote je divadlo. Napriek tomu si myslím, že v hereckej je film vrcholom profesionality,*“ vyhlásil Müller. A ako tvrdil, pre filmové plátno ho objavili Ján Kadár s Elmarom Klosom, ktorí ho obsadili najprv do

snímky *Smrt si říká Engelchen* a vzápätí do titulu *Obžalovaný*. Müller nakrúcal už aj predtým, no skúsenosť s touto dvojicou považoval za zásadnú a vážil si, že ho ako neznámeho mladíka zo Slovenska presadili na Barrandove. „*Najväčšiu pomoc mi ako Obžalovanému poskytol môj sudca – hrá ho vo filme ozajstný predseda senátu mesta Prahy Dr. Blažek. Vypracoval si vlastnú fabulu rozsudku, ako to robí pri skutočných procesoch, a potom chcel, aby som sa neučil texty, iba obsah scenára,*“ spomínal herec na nakrúcanie *Obžalovaného*. „*Kadárovým zámerom bolo vyvolať v divákovi predstavu neupravenej a nehranej autentickej skutočnosti: Improvizoval som – česky – bez prerušovania, kamery sa prispôbovali nám a nie my kamerám,*“ vysvetľoval Müller v rozhovore pre *Kultúrny život*.

Na Slovensku ho obsadzovali aj režiséri ako Paľo Bielik (*Majster kat, Traja svedkovia*), Stanislav Barabáš (*Zvony pre bosých, Tango pre medveďa*), Juraj Jakubisko (*Kristove roky*), Peter Solan (*Tušenie, O sláve a tráve*), Štefan Uher (*Génius*). A viacero hereckých príležitostí mu ponúkol Martin Hollý. Práve na jeho film *Signum laudis* (1980) bol Müller zvlášť hrdý a označoval ho za „pointu“ svojej práce. Hollý zase oceňoval, ako herec podporil zamýšľanú nejednoznačnosť postavy rakúsko-uhorského kaprála Hoferika uprostred armádnej mašinerie.

Rozsiahly je aj register jeho televíznych titulov. Na niekoľkých s ním spolupracoval režisér Franek Chmiel, ktorý sa s hercom priatelil. „*S Vladom sa robilo dobre, pretože bol poctivý, pripravený a disciplinovaný. Vždy mal naučené texty, takže na pláci som s ním pracoval už len herecky. Bol aj tvárny, prichádzal s vlastnými návrhmi a zároveň trval na zopakovaní záberu, keď s ním sám nebol spokojný. A bol to férovy chlap,*“ uviedol pre *Film.sk* režisér Chmiel. Müllerov robustný zjav budil dojem dominantnej osobnosti, ktorá určuje pravidlá. Chmiel však tvrdí, že v podstate to bol introvertný človek a pred kamerou vedel stvárniť aj citlivejšie polohy. Ako to bolo napríklad v snímke *Chlap prezývaný Brumteles* alebo v jeho poslednom filme *Psí život*, ktorý pre televíziu nakrútil v roku 1994 práve Franek Chmiel. „*Psí život sa odohrával v domove dôchodcov a Vladovi som dal úlohu človeka, ktorý okolo seba všetkých hnevá a buzeruje, ale nakoniec dokáže prejavíť pekný ľudský rozmer. Vtedy sa mi za tú úlohu podakoval.*“ ▲

VLADIMÍR DUBECKÝ (19. 8. 1929 – 21. 1. 2016)

► Martin Šulík (režisér)

Vladimír Dubecký stál uprostred kultúrneho diania na Slovensku, no nikdy nemal potrebu zviditeľniť sa. Preniesol na nás svoju lásku k príbehom, pohyblivým obrazom, snom zachyteným na celuloidovom páse. Aj vďaka nemu sme nestratili kontakt s dianím vo svetovej kinematografii, s vývojom umenia, ale hlavne s nezávislým myslením.

Už od polovice 60. rokov bol svojskou osobnosťou nezávislej kultúry. Hoci bol spoločenský život pod prísny dozor rôznych inštitúcií a na 35 mm film mal štát monopol, pán Dubecký vlastnil 35 mm i 16 mm premietačku a doma usporadúval projekcie pre priateľov. Vedel, že podeliť sa o zážitok znásobuje radosť. A pamätníci spomínajú na tieto súkromné predstavenia ako na najlepší filmový klub v Bratislave.

Od roku 1967 začal spolu s niekoľkými redaktormi televízie organizovať študijné projekcie pre tvorivých pracovníkov. Podujatie, ktoré bolo určené pre pár ľudí, sa rýchlo rozrastalo a postupne sa z neho stala pravidelná udalosť, ktorá formovala vedomie slovenských filmárov.

Vladimír Dubecký miloval film vo všetkých jeho podobách – artistnú dokonalosť amerických gro-

tesiek, epické plátna Davida Leana i Bergmanove existencialistické štúdie. Pamätám si, ako sme s obdivom pozerali *Kabaret* Boba Fossa, Kubrickove filmy *2001: Vesmírna odysea* a *Mechanický pomaranč*, Coppolovo *Krstného otca* a *Apokalypsu*, ako sme sa tešili z Pasoliniho *Canterburských poviedok* alebo *Dekameronu*. Dnes, keď sa dá ľubovoľný film stiahnuť za pár minút z internetu, je ten pocit nadšenia temer nepochopiteľný a určite generačne neprenosný. V 70. a 80. rokoch minulého storočia však mali projekcie Vladimíra Dubeckého podstatný význam pre smerovanie slovenskej televíznej tvorby i kinematografie. Spájali filmársku komunitu, podnecovali diskusie, formovali vkus, ovplyvňovali tvorbu.

V roku 2013 pán Dubecký napísal krátku správu *Obzretie za minulosťou*. Text nie je len dôležitou informáciou o histórii študijných projekcií, ale aj svedectvom o mimoriadne skromnom človeku. Štýl je vecný, až do chvíle, kým nespomenie filmy. Tam sa objaví jeho nadšenie a vášň. Rozsah jeho organizačnej činnosti si naplno uvedomíme na konci správy, kde uvádza stručnú štatistiku: v rokoch 1967 až 2003 sa podieľal na organizovaní 1 687 projekcií, priemerne uviedol 46 predstavení ročne, jedno predstavenie videlo asi 320 divákov, za 36 rokov teda skoro 540-tisíc ľudí.

Rovnako dôležitá bola jeho práca v televízii, kde bol zástupcom šéfredaktora pre výrobu v publicistickej redakcii. Na jednej strane prísny, principiálny vedúci, ktorý trval na dodržiavaní pravidiel, na druhej strane však vedel vytvoriť podmienky na vznik zaujímavých filmov, a ak bolo treba, aj upraviť pravidlá. Vznikli tu dokumenty, ktoré zachytávali postupnú premenu spoločnosti, ale aj zaujímavé filmy o kultúre a umení. Mnohé z nich anticipovali politické zmeny roku 1989.

Svet sa zmenil. Postupne sa uzatvárame do svojich privátnych svetov, čoraz viac sledujeme svoje utilitárne ciele, strácame vedomie komunity. Vo chvíľach, keď mám pochybnosti, či má zmysel nakrúcať filmy alebo organizovať festivaly, spomeniem si na Vladimíra Dubeckého – ideálneho diváka. Na jeho nadšenie z dobrého filmu, úsmev a sprisahanecký pohľad. Na jeho nadosobné snaženie spraviť niečo pre filmárske spoločenstvo, podeliť sa o lásku k filmu, na vieru, že dobrý film môže aspoň o kúsok zmeniť svet k lepšiemu. ▲

(Text vznikol ako prejav na poslednú rozlúčku a prešiel krátením.)

► FOTO: Peter Procházka

Úsmev musí byť zadarmo

► Milan Černák

Filmové týždenníky ako žáner spravodajského filmu sú dnes vzácnosťou. Na Slovensku sa o ne vo svojich zbierkach stará Slovenský filmový ústav (SFÚ), ktorý ich v spolupráci so spravodajskou televíziou TA3 uvádza v jej programe. V mesačníku Film.sk ich čitateľom približuje Milan Černák, ktorý pôsobil ako dramaturg a režisér Spravodajského filmu.

Poznáte to: ľudia okolo vás sú zachmúrení, frflú, zbytočne vyvolávajú konflikty (napríklad v električke), predavači či čašníci sa k vám správajú neutrlo. Alebo ste sa stretli s tým, že prekážku na chodníku radšej všetci obchádzajú, než by sa niekto (ale kto?) natoľko „znížil“, aby ju odstránil? Nuž, nad tým sa zamysleli aj spravodajcovia v týždenníku č. 22, ktorý ostal nadhlo známy ako „festivalový triptych“. Hoci nešlo o festivaly, iba (sme) sa tvorcovia radi chválili, keď bolo treba vybrať ukážku tvorby. Dialo sa to najmä na pôde INA (pre nových čitateľov: Medzinárodná asociácia filmových týždenníkov).

S INA súvisí aj žurnál č. 19 – bol nakrútený v úzkej spolupráci členských redakcií k 20. výročiu víťazstva nad fašizmom. Témy boli vopred konzultované, redakcie si príspevky vymenili a každá si z nich vyberala do svojho týždenníka. Slovenský divák sa stal svedkom spomienok pamätníkov od odeských katakomb cez juhoslovenskú dedinku, štetínsky prístav a pražský orloj – mnohé iné miesta nespoimínajúc – až po Holandsko.

Aj v nasledujúcom čísle (20) sa oslavovalo, ale to už stranicky, oficiálne. Okrem iného žurnál zaznamenal aj nový reprezentačný klub mládeže v bratislavskej Asporke. Predtým tradičná prešporská kaviareň, za socializmu mládežnícky klub, potom divadlo, dnes dom duchov...

V týždenníku ku Dňu detí (23) nemohli chýbať zvieratká v zoo, najnovšie hračky, ba ani súťaž o najkrajšie bábätko v Bruseli. Filmový fejtón predstavil nadaného prváka Andreja Boteka z Bratislavy, ktorý na požiadanie filmárov nakreslil celý štáb: režiséra, kameramana, aj „osvetlovačiarov“. Nie div, že sa v živote „dokreslil“ na dnes významného slovenského architekta.

Číslo 25 venovali filmoví spravodajcovia sebe: prvý žurnál v oslobodenom Československu vyšiel presne pred dvadsiatimi rokmi, a tak si spočítali, že uvedené vydanie je 2 565. a celková dĺžka filmového pásu by stačila spojiť Plzeň s Prešovom. Ale výber toho najzaujímavejšieho z histórie sa im podarilo vtesnať do desiatich minút.

Kto sa ešte pamätá na najstaršieho futbalistu z rodu Weissovcov (ten aktívny súčasník je III.), tomu pripomenie reportáž z kvalifikácie na MS s Portugalskom (č. 18) najčernejšie chvíle jeho kariéry. Ale – nezaslúžil si to! ▲

FILMOVÉ TÝŽDENNÍKY NA TA3 – MAREC 2016

- 5. 3. – 13.30 hod. – Týždeň vo filme 18/1965 a 19/1965 (repríza 6. 3. o 15.30 hod.)
- 12. 3. – 13.30 hod. – Týždeň vo filme 20/1965 a 21/1965 (repríza 13. 3. o 15.30 hod.)
- 19. 3. – 13.30 hod. – Týždeň vo filme 22/1965 a 23/1965 (repríza 20. 3. o 15.30 hod.)
- 26. 3. – 13.30 hod. – Týždeň vo filme 24/1965 a 25/1965 (repríza 27. 3. o 15.30 hod.)

Zmena programu vyhradená!

KINO LUMIÈRE V MARCI:

Besy a stihomamy našich čias

Doyen poľskej kinematografie Andrzej Wajda oslavuje 6. marca deväťdesiatiny, a tak nie div, že sa v programe Kina Lumière nájde nie menej ako desať jeho filmov. A to tu ešte chýbajú tie neskoršie, ktorým ani teraz nechýba sila a spoločenská polemickosť: *Katyň* (2007) a *Walesa, človek z nádeje* (2013).

Keď v roku 2001 udeľovala Nadácia Pangea Wajdovi v pražskom Divadle na Vínhradoch cenu „za nápravu vecí ľudských“, mohol som sa s ním stretnúť: písal som k programu scenár a natáčal s účastníkmi večera rozhovory pre Českú televíziu. Očaril ma svojou lapidárnou vecnosťou a zároveň vlúdnu láskavosťou aj nepredstieraným dojatím, keď z pódia počul slová laudatia, ktoré mu na moju prosbu napísal Miloš Forman. Pár viet, v ktorých je zachytené zrodenie epochy: „*Je to už viac ako štyridsať rokov, ale nikdy nezabudnem, ako sa mi rozšírili oči od údivu a obdivu, keď som v malej premietačke uvidel prvý raz Popol a diamant. Sedeli sme natlačení ako sardinky v projekcii, kam nás po polnoci tajne vpustil náš kamarát, povoláním vládnym premietač. Na zemi sa válali prázdne fľašky od vodky, lebo pred nami tam tento film premietali straníckym a vládnym funkcionárom. Film sa skončil, bolo тихо ako v kostole a my sme začali zbierať fľaše a dolovať z nich zvyšné kvapky. Niektoré poznamenal: „Oni tutovo chľastali zo zúrivosti, ale my to dopijeme na zdravie toho, kto ten film natočil.“*

Andrzej, ten film na nás pôsobil ako droga.

Droga, pod ktorej vplyvom sa začala predierať na verejnosť naša mladíčka drzosť. Drzosť rozprávať filmom pravdu. Hlavne tú, ktorú vtedajší mocipáni nechceli počuť.

A tri sudičky, ktoré stáli pri zrode tej takzvanej českej novej vlny, boli: taliansky neorealizmus, americký nezávislý a Andrzej Wajda.

A za te, Andrzej, zo srdca ďakujeme.“

Ale nielen Wajdom je kinofil živý. Stojí za to pozrieť si znovu aj trojicu filmov, ktoré sa v programe ocitli vedľa seba: Wellesov *Proces* (1962), Coppolov *Rozhovor* (1974) a Kachyňovo *Ucho* (1970). Trojaká podoba besov a stihomamov 20. storočia, ktoré plynulo prešli ešte umocnené aj do storočia nášho. Človek ako bezmocná súčiastka mašinérie, ktorú často v dobrej vôli pomáha roztáčať, aby následne zistil, že možnosti akéhokoľvek slobodného rozhodovania zmizli a on je len drveným materiálom v súkolesí odcudzeného systému. A Pasolinioho *Saló alebo 120 dní Sodomy* (1975)? Keď som ten film kedysi videl prvý raz, bolo mi zle zo všetkej tej zvrátenosti, dnes viem, že reálnej ľudskej zvrátenosti zostane umenie vždy len v päťach.

A tak nakoniec najradšej Šulíkovo *Všetko čo mám rád* (1992), citový itinerár tej lepšej cesty do slobodného sveta. ◀

Všetko čo mám rád • archív SFÚ

odporúča
filmový publicista
Jan Lukeš

KINO
LUMIÈRE

KINO
SLOVENSKÉHO
FILMOVÉHO
ÚSTAVU

ŠPITÁLSKA UL. 4
BRATISLAVA

MAREC 2016

1. 3. 1931 **Jozef Bugár** – riaditeľ Filmových laboratórií Bratislava (zomrel 29. 8. 2012)
1. 3. 1956 **Peter Lukáčik** – režisér
2. 3. 1956 **Tibor Vokoun** – herec
3. 3. 1906 **Gejza Slameň** – herec (zomrel 15. 3. 1974)
4. 3. 1956 **Dušan Fischer** – filmový architekt
7. 3. 1956 **Katarína Kubenková** – animátorka
8. 3. 1936 **Eduard Palček** – zvukový majster (zomrel 24. 12. 2003)
9. 3. 1941 **Anna Biláková** – výtvarníčka, animátorka
10. 3. 1921 **Branislav Koreň** – herec (zomrel 10. 9. 1982)
10. 3. 1941 **Vladimír Holloš** – kameraman
15. 3. 1966 **Miloš Remeň** – producent
16. 3. 1896 **Josef Křepela** – herec (zomrel 29. 4. 1969)
16. 3. 1921 **Gustáv Valach** – herec (zomrel 27. 4. 2002)
16. 3. 1956 **Vladimír Godár** – hudobný skladateľ
17. 3. 1901 **Frida Bachletová** – herečka (zomrela 28. 12. 1969)
17. 3. 1936 **Ladislav Kupkovič** – hudobný skladateľ
18. 3. 1931 **Miroslav Horňák** – režisér (zomrel 4. 6. 1994)
19. 3. 1936 **Vlado Müller** – herec (zomrel 20. 6. 1996)
20. 3. 1951 **Fero Fenič** – režisér, producent
21. 3. 1911 **Jozef Čierny** – herec (zomrel 26. 4. 1979)
21. 3. 1931 **Slavo Drozd** – herec (zomrel 13. 7. 2008)
23. 3. 1946 **Malvína Drahošová** – vedúca výroby
23. 3. 1966 **Marek Maďarič** – scenárista, minister kultúry
27. 3. 1931 **Anton Šulík** – herec (zomrel 11. 1. 1999)
30. 3. 1951 **Jelena Paštéková** – literárna a filmová historička

zdroj: Kalendár filmových výročí 2016

• Interná publikácia Slovenského filmového ústavu (SFÚ)

► zostavila Renáta Šmatláková

Creative Europe Desk
Slovensko informuje

V pondelok 15. februára sa počas Berlinale uskutočnila konferencia ALL About Going Digital, rozdelená na dve časti: Creative Europe MEDIA Day a European Film Forum. Reprezentanti Európskej komisie a Výkonnej agentúry EACEA informovali o výhlade zmien v programe Kreatívna Európa a predstavili viacero projektov, ktoré v predchádzajúcom kole dostali podporu hlavne v schémach Práca s publikom a Online distribúcia. Cieľom Európskej komisie je prijať nástroje, ktoré pomôžu vzniku jednotného európskeho digitálneho trhu aj v audiovizuálnom priemysle a Komisia považuje podprogram MEDIA za kľúčový nástroj na ceste k digitalizácii.

Ďalšie ciele Komisie sú zjednotiť čiarové kódy ISAN a EIDR, zvýšiť efektivitu titulkovania a dabovania európskych filmov, zvýšiť podiel filmov dostupných online a otvoriť diskusiu o nových business modeloch pri financovaní produkcie a distribúcie animovaných filmov.

Aktuálne uzávierky MEDIA: Práca s publikom (Výzva EACEA/22/2015), uzávierka 3. marca 2016, podmienky ostali nezmenené; Vývoj videohier (Výzva EACEA/20/2015), uzávierka 3. marca 2016, podmienky sa zmenili – výzva kladie omnoho väčší dôraz na naratívny charakter predkladaných projektov.

► vs

► www.csfilm.cz, www.filmpost.cz

TELEVÍZIA ČESKÝCH A SLOVENSKÝCH FILMOV
Slovenské pondelky 2016

7. 3. ► 22.00 • **Keby som mal pušku** ► Š. Uher, 1976, 83 min.

14. 3. ► 22.00 • **Chodník cez Dunaj** ► M. Luther, 1989, 87 min.

21. 3. ► 22.00 • **Kým sa skončí táto noc** ► P. Solan, 1965, 85 min.

28. 3. ► 22.00 • **Medená veža** ► M. Hollý, 1970, 82 min.

Zmena programu vyhradená!

► Film *Koza* režiséra Ivana Ostrochovského získal Hlavnú cenu festivalu 2morrow, ktorý sa konal v Moskve od 4. do 14. 2.

► Dňa 5. 2. zomrel filmový, televízny a divadelný herec Leopold Haverl. Bolo to krátko pred jeho osemdesiatymi narodeninami, ktoré by oslávil 16. 2. Profil herca sme priniesli vo *Film.sk 2/2016*.

► Slovenský študentský film *Strach* v réžii Michala Blaška získal cenu Cameflex AFC za najlepší študentský film na výročnej konferencii Asociácie francúzskych kameramanov, ktorá sa konala v dňoch 5. až 10. 2. v Paríži.

► Dokument *Suri* režiséra Pavla Barabáša získal cenu za najlepší film o horách, športe a dobrodružstve na Festivale horských filmov v Domžale v Slovinsku (15. – 19. 2.). Dokument získal aj cenu za najlepší film na festivale Go Kamera, ktorý sa konal v Brne v dňoch 14. až 17. 1.

► V nedeľu 21. 2. zomrel slovenský kaskadér a vedúca osobnosť divadelno-kaskadérskej spoločnosti Borseus Gustáv Kyselica. Účinkoval v desiatkach filmov vrátane zahraničných titulov *Kráľovstvo nebeské*, *Gladiátor*, *Pearl Harbor* či *Gangy New Yorku*. Z domácich filmov to boli napríklad *Na krásnom modrom Dunaji*, *O živej vode*, *Falošný princ* či *Popolvár najväčší na svete*.

► V pondelok 22. 2. sa v kaviarni Berlínka v Slovenskej národnej galérii konala prednáška režiséra Mareka Šulíka o jeho projekte *Rodinné archívy*.

► Koncom februára sa v Bratislave a Pezinku nakrúcal dlhometrážny hraný film *Špina* režisérky Terezy Nvotovej a scenáristky Barbory Námerovej. V hlavných úlohách filmu o boji s vlastnou hanbou a strachom sa predstavia Dominika Zeleníková, Anna Rakovská, Anna Šišková a Róbert Jakab.

► ZS

NAJPREDÁVANEJŠIE PUBLIKÁCIE A DVD NOSIČE V PREDAJNI SFÚ ► FEBRUÁR 2016

► PUBLIKÁCIE

1. **Ivan Stadtrucker: Dejiny slovenskej televízie** (Perfekt v spolupráci so SFÚ, Bratislava)
2. **Ermanno Olmi: Rozhovory** (Camera obscura, Příbram)
3. **Pavel Branko: Úskalí a slasti jazyka** (MilaniuM v spolupráci so SFÚ, Bratislava)

► AUDIOVIZUÁLNE NOSIČE

1. **DVD 3x Juraj Jakubisko** (SFÚ v spolupráci s denníkom Sme, Bratislava)
2. **DVD Perinbaba** (SFÚ, Bratislava)
3. **DVD Zlatá kolekcia slovenských rozprávok** (SFÚ, Bratislava)

Predajňa SFÚ Klapka.sk (Grösslingová 43) a Kino Lumière ponúkajú v marci tieto akcie:

1. Ak si kúpite marcové vydanie mesačníka *Film.sk*, dostanete k nemu DVD s filmom *Postav dom, zasaď strom* (r. J. Jakubisko).
2. V marci získate DVD s filmom *Signum laudis* (r. M. Holly) za zvýhodnenú cenu 3 eurá.
Blu-ray nosič s touto snímkou si zase môžete kúpiť za zvýhodnenú cenu 6,90 eura.

NAJNAVŠTEVOVANEJŠIE FILMY V KINE LUMIÈRE ► JANUÁR 2016

1. **Revenant: Zmŕtvychvstanie** (r. Alejandro González Iñárritu, USA, 2015, CinemArt SK)
2. **Mladosť** (r. Paolo Sorrentino, Taliansko/Francúzsko/Švajčiarsko/Velká Británia, 2015, ASFK)
3. **Eva Nová** (r. Marko Škop, Slovensko/Česko, 2015, ASFK)
4. **Osem hrozných** (r. Quentin Tarantino, USA, 2015, Forum Film)
5. **Saulov syn** (r. László Nemes, Maďarsko, 2015, Film Europe)

časopis pre vedu o filme a pohyblivom obraze

www.asfk.sk

PREDAJ MESAČNIKA FILM.SK: KŤUKUPEČNÁ A INÉ PREDAJNE / BRATISLAVA ▶ Klapkask – predajňa SFÚ (Grossingová 4, 3) ▶ Artforum (Kozia 20)
▶ Ex Libris (Nám. Ľ. Štúra 4) ▶ Hummel Music (Klobučnícka 2) ▶ Martinus (Obodná 26) ▶ Prospero – predajňa DÚ (Jaskovcov nám. 12)
+ vätátnica VSMU (Svoradova 2) **PEZINOK** ▶ Artforum **BANSKA BYSTRICA** ▶ Artforum **FILMOVÉ KLUBY** ▶ Kino Lumière Bratislava – Kino SFÚ (Špitálska 4)
▶ FK – Kino Junior Levice ▶ FK – Kino Strojár Marhň ▶ FK – Kino Fontána Piešťany ▶ FK – Nado Trnava

**SLOVENSKÝ
FILMOVÝ ÚSTAV
SLOVAK FILM
INSTITUTE**

ISSN 1335-8286

03
9 71335 828003

FILM.SK JE EVIDOVANÝ MK SR PZO BV, Ž. EV. 94/7/08

KALENDÁRIUM

▶ **PREMIÉRY**

DISTRIBÚCIA

ROZHOVOR

PUBLIKÁCIE

▶ **TÉMA**

FILMOVÉ NOVINKY

FESTIVALY

▶ **RECENZIA**

PROFIL

OHLASY

REBRÍČKY

A JUBILEÁ